

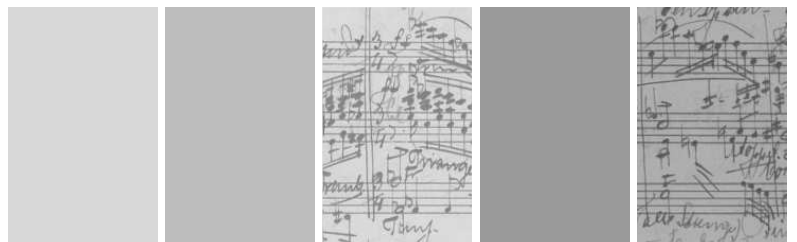
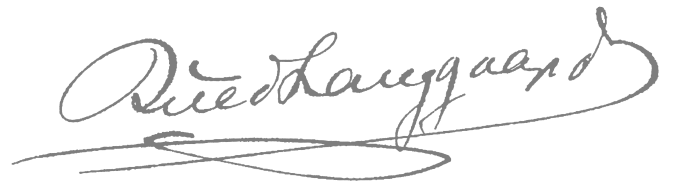
Rued Langgaard
SYMFONI NR. 14 "MORGENEN"
Suite for kor og orkester
SYMPHONY NO. 14 "THE MORNING"
Suite for chorus and orchestra

(1947-48 / 1951)

BVN 336

Kritisk udgave ved
Critical edition by
Bendt Viinholt Nielsen

PARTITUR / SCORE

Rued Langgaard: Symfoni nr. 14 "Morgenen" (BVN 339)
Kritisk udgave ved Bendt Viinholt Nielsen
© 2006 Edition SAMFUNDET, Copenhagen
Copyright overført 2014 til Edition Wilhelm Hansen AS, København
Nærværende udgave publiceret 2022

BVN-numre refererer til Bendt Viinholt Nielsen: *Rued Langgaards Kompositioner. Annoteret værkfortegnelse. (Rued Langgaard's Compositions. An Annotated Catalogue of Works: With an English Introduction)*. Odense Universitetsforlag, 1991.

Hovedredaktør for Rued Langgaard Udgaven: Bendt Viinholt Nielsen.
Redaktionsassistent på nærværende udgivelse: Ole Ugilt Jensen.
Engelsk oversættelse: James Manley og Rune Kühl.
Layout: Hans Mathiasen.

Rued Langgaard Udgaven blev etableret i 2000 med støtte fra Carlsbergfondet.
Udarbejdelsen af nærværende udgave blev støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd, Langgaard-Fonden, Ingeniør Ernst B. Sunds Fond, Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorcks Fond samt Kunstrådets Musikudvalg.
Partituret blev oprindeligt udgivet af Edition Samfundet.
Den her foreliggende udgave er støttet af Augustinus Fonden.

Rued Langgaard Udgaven
c/o Edition Wilhelm Hansen AS
Bornholmsgade 1A
1266 København K
Danmark
www.wisemusicclassical.com/publishers/edition-wilhelm-hansen
<http://langgaard.dk>

ISBN 978-87-598-3489-3
WH32445
Orkestermateriale til leje

Spilletid: ca. 29 minutter

Rued Langgaard: Symphony No. 14 "The Morning" (BVN 339)
Critical edition by Bendt Viinholt Nielsen
© 2006 Edition SAMFUNDET, Copenhagen
Copyright assigned 2014 to Edition Wilhelm Hansen AS, Copenhagen
The present edition published 2022

BVN numbers refer to Bendt Viinholt Nielsen: *Rued Langgaards Kompositioner. Annoteret værkfortegnelse. (Rued Langgaard's Compositions. An Annotated Catalogue of Works: With an English Introduction)*. Odense Universitetsforlag, 1991.

General editor of the Rued Langgaard Edition: Bendt Viinholt Nielsen.
Editorial assistant on the present volume: Ole Ugilt Jensen.
English translation: James Manley and Rune Kühl.
Layout: Hans Mathiasen.

The Rued Langgaard Edition was established in 2000 with the support of the Carlsberg Foundation.
The preparation of this edition was supported by the Danish Research Council for the Humanities, the Langgaard Foundation, Ingeniør Ernst B. Sunds Fond, Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorcks Fond, and the Music Committee of the Danish Arts Council.
The score was originally published by Edition Samfundet.
The present publication was supported by the Augustinus Foundation.

The Rued Langgaard Edition
c/o Edition Wilhelm Hansen AS
Bornholmsgade 1A
DK-1266 Copenhagen K
Denmark
www.wisemusicclassical.com/publishers/edition-wilhelm-hansen
<http://langgaard.dk>

ISBN 978-87-598-3489-3
WH32445
Orchestral parts for hire

Duration: c. 29 minutes

INDHOLD

OM UDGAVEN	3
OM SYMFONI NR. 14	4
SANGTEKSTER	7
CORO E STRUMENTI DELL'ORCHESTRA	8
NOTE TIL DIRIGENTEN	8
SYMFONI NR. 14 (SUITE)	9
I Indledningsfanfare	9
II Upaaagtede Morgenstjerner	19
III Marmorkirken ringer	25
IV De Trætte staar op til Livet	40
V Radio-Caruso og Tvangsenergi	64
VI "Farmænd" farer til Kontoret	85
VII Sol og Bøgeskov	91
KILDER OG KRITISK BERETNING	95

Sats II for strygeorkester kan opføres som selvstændigt værk.

CONTENTS

ABOUT THIS EDITION	3
ABOUT SYMPHONY NO. 14	4
SONG TEXTS	7
CORO E STRUMENTI DELL'ORCHESTRA	8
NOTE TO THE CONDUCTOR	8
SYMPHONY NO. 14 (SUITE)	9
I Introductory Fanfare	9
II Unnoticed Morning Stars	19
III The Marble Church Rings	25
IV The Tired Get Up For Life	40
V Radio-Caruso And Forced Energy	64
VI 'Dads' Rush To The Office	85
VII Sun and Beech Forest	91
SOURCES AND CRITICAL COMMENTARY	95

Movement II for string orchestra can be performed as an independent work.

OM UDGAVEN

Denne kritiske førsteudgave af symfoni nr. 14 er baseret på komponistens egenhændige partiturrenskrift, som foreligger i Det Kongelige Bibliotek i København (Rued Langgaards Samling, RLS 30,1). Manuskriptet rummer utallige uklare enkeltheder, herunder upræcist noterede toner. I den forbindelse har de foreliggende skitser (RLS 30,2-4), om end de er af ufuldstændig og præliminær karakter, vist sig tjenlige som verificationskilder. Enkelte supplerende detaljer fra disse kilder har tillige fundet vej til udgaven.

Udgaven her er, hvad nodedelen angår, identisk med den tidligere print-on-demand-udgave udgivet af Edition Samfundet. Den kritiske beretning er let revideret og nu inkorporeret i udgivelsen.

Udgi-verens tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser og buer med brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgi-veren. Faste fortegn for klarinet 1-2 er tilføjet af udgi-veren.

Der henvises i øvrigt til *Kilder og kritisk beretning* s. 95.

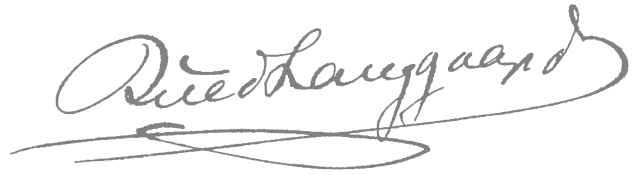
ABOUT THIS EDITION

This first edition of Symphony no. 14 is based on the composer's autograph fair copy in the Royal Library in Copenhagen (Rued Langgaard's Collection, RLS 30,1). The manuscript includes a great many obscure points, including inaccurately notated notes. In this connection the available sketches (RLS 30,2-4), although incomplete and preliminary in character, proved useful as verification sources. A few supplementary details from these sources have also found their way to the edition.

As regards the music, the present edition is identical with the previous print-on-demand-edition published by Edition Samfundet. The critical commentary has been slightly revised and is now incorporated into the publication.

The editor's additions and emendations are marked typographically in the score by square brackets and broken-line slurs and ties. Guiding accidentals in round brackets have also been inserted by the editor. Key signatures for clarinets 1-2 have been added by the editor.

Further information is given in *Sources and critical commentary* p. 95

OM SYMFONI NR. 14

Partituret til symfoniens første redaktion lå klar i Ribe den 26. februar 1948 klokken kvart i otte om morgenen.¹ Værket bar undertitlen “Fem orkesterstykker med kor” og omfattede satserne 2, 3, 4, 5 og 6 + 7, idet de to sidstnævnte oprindeligt blev regnet som én sats. Langgaard havde på skitsestadiet arbejdet med satsfølgen 3, 4, 5, 2, 6 + 7, men under renskrivningen blev strygersatsen (2) flyttet frem som suitens førstesats.

Den først komponerede del er sats 4, der blev skitseret 3.-5.9.1947 som en selvstændig komposition med titlen *Ekko fra Sankt Hansaften Spil (Øhlenschläger)* og undertitlen *Ouverture* eller *Lille Ouverture*.² De øvrige satser kom til i perioden fra 26.9.1947 til 26.1.1948 i rækkefølgen 5, 2, 6 + 7 og 3. Den afsluttende korsats (7) er baseret på en skitse til en instrumentalsats fra april 1927. Det drejer sig om en af de mange satser, Langgaard på denne tid komponerede med henblik på et større blæserværk, en forløber for symfoni nr. 8.

Instrumentation og partiturrenskrivning, der som vanligt for Langgaard i denne fase af hans liv foregik i én og samme arbejdsgang, blev påbegyndt den 27. januar 1948.³ Som nævnt, blev manuskriptet afsluttet en måned senere. Satserne var næppe betitlet fra starten, men blot betegnet Nr. 1, 2, 3, 4 og 5. Da komponisten den 15. marts 1948 indsendte partituret til Statsradiofonien som programforslag bar værket titlen *Vita viziata* – ‘Spoleret Liv’. Kilderne rummer forskellige titelforslag, som alle må antages at være tidligere end *Vita viziata*, og hvis relative kronologi synes at være: *Dag naar Dag er begravet*, *Morgenklange*, *Dag naar Dag er død*, *Døde Drømme*, *Vita meschina* (‘Det sølle liv’), *Sgràziato* (‘Ulykkelig’).⁴

Den 4. juni 1948 blev partituret (og partituret til den samtidigt indleverede symfoni nr. 13) returneret fra Statsradiofonien med afslag om opførelse. Hermed begynder en ny fase i de to værkers liv, idet Langgaard nu slog de to partiturer sammen til én stor symfoni betegnet nr. 13. Første del omfattede de fem

ABOUT SYMPHONY NO. 14

The score of the first version of the symphony was ready in Ribe on 26th February 1948 at quarter to eight in the morning.¹ The work bore the title “Five Orchestral Pieces With Chorus” and comprised the movements 2, 3, 4, 5 and 6 + 7, where the last two were originally counted as one movement. At the sketch stage Langgaard had worked with the movement sequence 3, 4, 5, 2, 6 + 7, but during the fair-copying the string orchestra movement (2) was moved to become the first movement of the suite.

The section composed first was the fourth movement, which was sketched out on 3-5 Sep 1947 as an independent composition with the title *Echo from Midsummer Night's Play (Øhlenschläger)* and the subtitle *Overture* or *Little Overture*.² The other movements were added in the period from 26 Sep 1947 until 26 Jan 1948 in the order 5, 2, 6 + 7 and 3. The concluding choral movement (7) is based on a sketch for an instrumental movement from April 1927. This is one of the many movements Langgaard composed at the time with a large work for winds in mind, a precursor of Symphony no. 8.

The instrumentation and the fair-copying of the score, which as usual with Langgaard in this phase of his life were done in one and the same working process, were begun on 27 January 1948.³ As mentioned before, the manuscript was finished a month later. The movements are unlikely to have had titles from the start, and were simply designated nos. 1, 2, 3, 4 and 5. On 15 March 1948, when the composer submitted the score to the State Radio (the Danish national broadcasting corporation, now DR) as a programme proposal, the work bore the title *Vita viziata* – ‘Spoiled life’. The sources have various suggested titles, all of which must be considered earlier than *Vita viziata*. Their relative chronology seems to be *Dag naar Dag er begravet* (‘Day When Day is Buried’), *Morgenklange* (‘Morning Sounds’), *Dag naar Dag er død* (‘Day When Day is Dead’), *Døde Drømme* (‘Dead Dreams’), *Vita meschina* (‘Miserable Life’), *Sgràziato* (‘Wretched’).⁴

On 4 June 1948 the score, and the score of Symphony no. 13, submitted along with it, were returned by the State Radio with a rejection. Thus began a new phase in the life of the two works, since Langgaard now joined them together in one large symphony which he called no. 13. The first section comprised the five movements from symphony no. 14, then

1 Slutdateringen af partituret RLS 30,1.

2 Overskrifttitel på skitsen RLS 30,2 [blad 2].

3 Datering på partiturets oprindelige side 1 = første side af sats 3 (RLS 30,1).

4 Jfr. revisionsberetningen, kildegruppe E.

1 The end-dating of the score, RLS 30,1.

2 Heading over the sketch, RLS 30,2 [fol. 2].

3 Dating on the original page 1 of the score = the first page of the third movement (RLS 30,1).

4 Cf. Critical Commentary, Source Group E.

satser fra symfoni nr. 14, derpå fulgte den ensatsede symfoni nr. 13 som anden del. Partituret blev forgæves indsendt til Statsradiofonien tre gange, første gang 7. juni 1948 under titlen *Naar Dagen begynder*. Da Langgaard (som så ofte før og senere) nægtede modtagelse af returnerede partiturer fra Statsradiofonien, blev 'den dobbelte' symfoni nr. 13 deponeret i Statsradiofoniens nodebibliotek. Her lå manuskriptet, indtil det på komponistens anmodning blev sendt tilbage halvandet år senere, den 2. december 1949.⁵

Men der gik kun få dage, før partituret igen lå på musikchefens bord, nu under titlen *Det Skønne* og udvidet dels med en *Prolog* for kor og orkester, der var komponeret og renskrevet 25.-26. juli 1948 (og som er identisk med den nuværende førstesats af symfoni nr. 14⁶), dels med en epilog på 16 takter med titlen *Punktum*, komponeret og renskrevet 21. oktober 1948. Hvis ikke det var sket tidligere, så var satserne i dette 244 sider store partitur nu forsynet med titler. Der foreligger en satsoversigt med følgende indhold⁷:

I Del

Ingen Ophold mellem numrene i Første Del.

Prolog med Kor

Nr. 1 Morgenstjerner – –

Nr. 2 Morgenringning

Nr. 3 Daggrø!

Nr. 4 "Humør!" (med Kor)

Nr. 5 Afsted! (med Kor) – tidligere, nu overstreget titel: *Trendmill! – Vita species!* [sic!]

Anden Del: "Dagen"

Epilog "Punktum"

Som man ser, var første del nu identisk med den senere symfoni nr. 14, bortset fra at satstitlerne blev korrigeret på et senere tidspunkt. I slutningen af marts 1950 var partituret en tur omkring Langgaard i Ribe, men manuskriptet blev straks igen, og nu for tredje gang, indsendt til Statsradiofonien, hvor det som før endte i nodebiblioteket. Epilogen var dog fjernet fra manuskriptet, idet denne sats nu havde fundet plads i en anden værkemæssig sammenhæng.⁸

I januar 1951 bad komponisten om at få manuskriptet retur, hvorefter han delte det i to: Symfoni nr. 13 og en suite med titlen *Morgen*, der til en start ikke blev regnet med i symfonirækken. De to partiturer blev endnu engang sendt til København som programforslag. Manuskriptet til *Morgen* var en sidste gang tilbage i Ribe i nogle dage omkring første maj

came the one-movement Symphony no. 13 as the second section. The score was submitted in vain to the State Radio three times – the first time on 7 June 1948 under the title *Naar Dagen begynder* ('When Day Begins'). When Langgaard (as so often before and afterwards) refused to accept the return of the scores from the State Radio, the 'double' Symphony no. 13 was deposited in the music library of the Corporation. And there the manuscript remained until, at the request of the composer, it was sent back eighteen months later on 2 December 1949.⁵

But only a few days passed before the score again lay on the desk of the head of the music department, now under the title *Det Skønne* ('The Beautiful') and expanded on the one hand with a *Prologue* for choir and orchestra, which was composed and fair-copied on 25-26 July 1948 (and which is identical to the present first movement of Symphony no. 14⁶), and on the other with an Epilogue of sixteen bars with the title *Punktum* ('Full Stop'), composed and fair-copied on 21 Oct. 1948. If it had not happened earlier, the movements in this 244-page score were now furnished with titles. There is a list of movements with the following content⁷:

Part One

No pause between the numbers in the first part.

Prologue with Chorus

No. 1 Morning stars – –

No. 2 Morning bells

No. 3 Daybreak!

No. 4 "Humour!" (with chorus)

No. 5 Away! (with chorus) – earlier title, now crossed out: *Trendmill! – Vita species!* [sic!]

Part Two: "The Day"

Epilogue "Full stop"

As can be seen, the first section was now identical to the later Symphony no. 14, apart from the fact that the movement titles were corrected at a later juncture. At the end of March 1950 the score was sent back to Langgaard in Ribe, but the manuscript was again submitted immediately, now for the third time, to the State Radio, where, as before, it ended up in the music library. However, the epilogue was removed from the manuscript, since this movement had now found a place in the context of another work.⁸

In January 1951 the composer asked for the work back again, then he split it in two: Symphony no. 13 and a suite entitled *The Morning*, which was at first not included in the sequence of symphonies. The two scores were once more sent to Copenhagen as programme proposals. The manuscript for *The Morning* was back again in Ribe one last time for a few days around

5 En overgang mens manuskriptet lå i radioens nodebibliotek fortroede Langgaard, at han havde slået de to symfonier sammen. Derfor blev den næste symfoni i rækken fra februar 1949 på titelbladet betegnet som symfoni nr. 15 og ikke nr. 14. I forskellige andre kilder ses dette værk ("Søstørmens") dog betegnet som nr. 14.

6 Skitsen til korsatsen bærer titlen *Lyset* og en overstreget overskrift-titel i partituret lyder: "*Kongernes Stjerne*"; sammesteds ses, at RL tidligere havde forestillet sig fanfaren knyttet som en indledning til symfoni nr. 6 [!].

7 Det pågældende nodeark blev i juni 1950 udnyttet som skitsepapir og findes nu som RLS 32,3 [blad 2].

8 Først som slutning på den såkaldte *Lille Storsymfoni*, der dog ganske snart blev anbragt som sidste sats i *Søndagssonate* (BVN 393).

5 At one point while the manuscript was in the radio music library Langgaard regretted having joined the two symphonies together. The next symphony in the sequence, from February 1949, was therefore called Symphony no. 15 on the title page, not no. 14. In various other sources, though, one sees this work ("The Sea Storm") called no. 14.

6 The sketch for the choral movement bears the title *Lyset* ('The Light') and a crossed-out heading in the score says "*Kongernes Stjerne*" ('The Star of the Kings'); in the same place one sees that RL had earlier conceived of the fanfare as an introduction to Symphony no. 6 [!].

7 The music sheet in question was used in June 1950 as sketch paper and is now to be found as RLS 32,3 [fol. 2].

8 First as the ending of the so-called *Little Grand Symphony*, which was however soon relocated as the last movement of *Sunday Sonata* (BVN 393).

1951.⁹ Ved denne lejlighed blev titlen symfoni nr. 14 føjet på manuskriptets titelside. Nogle ubetydelige retoucheringer med kuglepen blev også foretaget af komponisten på dette tidspunkt, ligesom han tilføjede en satsoversigt foran i partituret med den ledsagende note: "Disse humoristiske Titler kan jo udelades" – og over sats 2 gentog han: "Titlerne kan jo udelades!".

Det er klart, at titlerne med en vis ironisk distance refererer til en hverdagsmorgen i København, hvorimod værkets egentlige idé er en apoteose til evighedens morgen og en hyldest til den skønhed, som morgenlyset netop denne morgen vil afsløre. Denne ret beset apokalyptiske, programmatisk idé fremgår af bibelteksten i første sats og ordene *Vivat species!* ("Leve Skønhed!") i den afsluttende hymne. Det er dog ikke nogen tilfældighed, at det netop er Marmorkirken i København, der (i sats 3) ringer *morgenen* ind. Kirken, hvori Langgaard i 1905 debuterede som organist, står som en art evighedssymbol i komponistens forestillingsverden. I et notat om den idémæssigt beslægtede symfoni nr. 8 (med titlen *Minder ved Amalienborg*) antyder han en symbolsk forbindelse mellem kvarteret omkring Amalienborg slot og Marmorkirken og så "det ny Jerusalem" – himmelbyen i Johannes Åbenbarings undergangsvision.¹⁰

Det er dog en gåde, hvorfor netop temaet i denne sats er meget tæt på et nodetro citat fra Violettas kendte arie "A quell' amor, quell' amor ch'è palpito" fra første akt af Verdis *La Traviata*. Langgaard må have kendt denne opera, som gik jævnligt på Det kongelige Teater i årene 1905-38. Et andet element, der kan være svært at tolke, er korets tekst i sats 5. "kongesønnens bryllup, Matt. 22,13 i den latinske bibeloversættelse. Den bryllupsgæst, der ikke er kongesønnen (Jesus) bliver smidt ud "i mørket udenfor", hvor der hersker gråd og tænderskæren. Der kan altså være god grund til at bede for sådanne udstødte, og meningen med teksten i symfoniens sammenhæng kan altså være: "Vi der befinder os i mørket udenfor, bed for os!" Eller man kan måske gå endnu videre og tolke disse ord i overført betydning, således at teksten retter sig mod dem, der er åndeligt udenforstående, altså dem, der ikke har "set lyset" og derfor heller ikke er i stand til at afkode denne musik og forstå den iboende religiøse symbolik.

Symfonien blev uropført 24. maj 1979 i Tivolis Koncertsal. Radiokoret og Radiosymfoniorkestret blev dirigeret af Michael Schönwandt. En studieproduktion, der blev foretaget i Radiohusets Koncertsal 1. maj 1979 med de samme kræfter, blev i 1985 udsendt på lp (Danacord DACO 230) og i 1987 på cd (DACOCD 302).

Bendt Viinholt Nielsen, december 2005

1 May 1951.⁹ On this occasion the title Symphony no. 14 was added to the title page of the manuscript. A few insignificant retouchings with a ballpoint pen were also carried out by the composer at this time, and he added a list of movements at the front of the score with the accompanying note: "These humorous titles can be omitted" – and above the second movement he repeated "The titles may be omitted!"

It is clear that the titles refer, with a certain ironic distance, to an ordinary morning in Copenhagen, whereas the true idea of the work is the transcendence of the morning of eternity and a tribute to the beauty that the light of this very morning will reveal. This programmatic – indeed apocalyptic – idea is evident from the Biblical text in the first movement and the words *Vivat species!* ("Long live beauty!") in the concluding hymn. Yet it is no coincidence that it is precisely the 'Marble Church' in Copenhagen whose bells (in the third movement) rings in the *morning*. The church in which Langgaard made his debut as an organist in 1905 stands as a kind of symbol of eternity in the composer's imagery. In a note on Symphony no. 8 (with the title *Memories at Amalienborg*) which has related ideas, he suggests a symbolic connection between the neighbourhood around the Royal Palace of Amalienborg and the Marble Church and "the New Jerusalem" – the celestial city in the apocalyptic vision of the Revelation of John.¹⁰

Yet it is a mystery why the theme of this movement is very close to a note-for-note quotation from Violetta's well known aria "Di quell' amor, quell' amor ch'è palpito" from Act One of Verdi's *La Traviata*. Langgaard must have known this opera, which was performed regularly at the Royal Danish Theatre in the years 1905-38. Another element that is hard to interpret is the text of the chorus in the fifth movement. "In tenebras exteriores" is a quotation from the Parable of Wedding of the King's Son, Matt. 22:13 in the Vulgate. The wedding guest who wore no 'wedding garment' to meet the King's son (Jesus) is cast "into outer darkness", where there will be weeping and gnashing of teeth. There may well be good reason to pray for such outcasts, and the point of the text in the context of the symphony may thus be "Pray for us who are in the outer darkness!" – or one might perhaps go even further and interpret these words metaphorically so that the text is addressed to those who are spiritual outcasts, that is those who have not "seen the light" and are therefore unable to decipher this music and understand its inherent religious symbolism.

The symphony was premiered on 24th May 1979 in the Tivoli Concert Hall. The Danish National Choir/DR and the Danish National Symphony Orchestra/DR were conducted by Michael Schönwandt. A studio production in the Danish Radio Concert Hall on 1st May 1979 with the same forces was released in 1985 on LP (Danacord DACO 230) and in 1987 on CD (DACOCD 302).

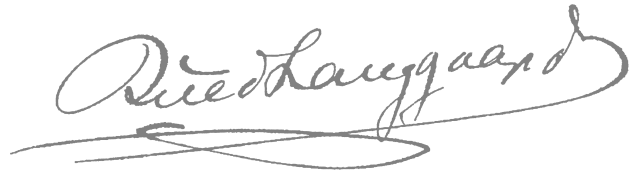
Bendt Viinholt Nielsen, December 2005

9 Korrespondancen mellem RL og Statsradiofonien foreligger i DR's Arkiv, nu i Rigsarkivet. Manuskriptet henlås fra 1951 i radioens nodebibliotek, indtil det i 1965 ved Constance Langgaards mellemkomst blev overført til Det Kongelige Bibliotek.

10 Notatet findes på et nodeblad under RLS 23,36 og lyder (forkortet): "Der tales om København [i teksten til symfoni nr. 8], men menes ligesom Afglansen af 'det nye Jerusalem' paa Minderne fra det skønne Bredgadekvarter..."

9 The correspondence between RL and the State Radio is in the Danmarks Radio Archives, now in the National Archives. From 1951 the manuscript lay unused in the radio music library, until it was transferred to the Royal Danish Library in 1965 at the request of Constance Langgaard.

10 The note is on a music sheet under RLS 23,36 and reads (abridged): "It speaks of Copenhagen [the text to Symphony no. 8], but is meant to suggest the reflection of 'the New Jerusalem' on the memories of the beautiful Bredgade neighbourhood..."

SANGTEKSTER

Sats I

Kongernes Stjerne og Herrers Stjerne skal vise sig i sin Tid; dén, som alene har Udødelighed, som bor i et Lys, som ingen kan komme til; hvem intet Menneske har sét, ikke heller kan se, dén være Ære og evig Magt.

Amen.

Efter Paulus første brev til Timoteus, 6,15-16

Sats IV

In tenebras exteriores, ora pro nobis!

Af Mt. (Matt.) 22,13 samt romersk-katolsk liturgi

Sats VII

Vivat species!

R.L.

BEMÆRKNINGER TIL TEKSTERNE

Sats I

Teksten følger den autoriserede danske bibeloversættelse af 1819. RL har dog foretaget en væsentlig ændring, idet han har udskiftet "Kongers Konge og Herrers Herre" med en stjerne, der i det følgende omtales som "dén" i stedet for skriftstedets "han" og "ham". RL refererer sandsynligvis til "den strålende morgenstjerne", en betegnelse for Jesus der forekommer i slutningen af Johannes' Åbenbaring (22,16).

Sats IV

"In tenebras exteriores": i mørket udenfor – "ora pro nobis!": bed for os! Sammenstillingen af de to udtryk skyldes RL, som ikke oplyser om hensigten eller baggrunden.

Sats VII

RL har i partituret formuleringen "Viva species!", som imidlertid er sprogligt ukorrekt. Andetsteds anfører han den korrekte form "Vivat species". Det fremgår af kilderne, at RL har ønsket at latinisere udtrykket "Leve Skønhed!" eller "Leve det Skønne!".

SONG TEXTS

Movement I

Which in his times he shall show, which is the Star of the Kings and the Star of the Lord; which only hath immortality, dwelling in the light which no man can approach unto; which no man hath seen, nor can see: to which be honour and power everlasting.

Amen.

After St. Paul's First Epistle to Timothy, 6:15-16

Movement IV

In tenebras exteriores, ora pro nobis!

From Matt. 22:13 and the Roman Catholic liturgy

Movement VII

Vivat species!

R.L.

COMMENTS TO THE TEXTS

Movement I

Langgaard's text follows the authorized Danish Bible translation of 1819 (here translated to the English King James version). However, RL made an important change, replacing "the King of kings, and Lord of lords" with a star which is referred to in what follows as "it" instead of the Bible's "He" and "Him". RL is probably referring to "the bright and morning star", a name for Jesus that appears at the end of The Revelation of John (22:16).

Movement IV

"In tenebras exteriores": in the outer darkness – "ora pro nobis!": pray for us! The juxtaposition of the two expressions is RL's, but he does not explain the intention or background.

Movement VII

In the score, RL has the wording "Viva species!", which however is linguistically incorrect. Elsewhere he uses the correct form "Vivat species". It is evident from the sources that RL wished to Latinize the expression "Long live beauty!" or "Long live the beautiful!"

CORO (MOVIMENTI I, V, VII)

Soprano
Alto
Tenore
Basso

STRUMENTI DELL'ORCHESTRA

Flauto piccolo
Flauto 1-2
Oboe 1-2
Clarinetto in Sib 1-2
Fagotto 1-2

Corno in Fa 1-4 *
Tromba in Fa (anche in Sib) 1-3
Trombone 1-3
Tuba

Timpani
Piatti
Triangolo
Tam-tam
Campane in Fa **

Organo

Archi

* Horn i basnøgle klinger en kvart over den noterede tonehøjde.
** Komponisten foreskriver *Klokke i F* uden nærmere specificeret tonehøjde; han har sandsynligvis en dyb klokke (kirkeklokke) i tankerne.

* Horn passages in the bass clef sound a fourth above the notated pitch.
** The composer prescribes a *Bell in F* without specifying which octave; he probably has a low bell (church bell) in mind.

NOTE TIL DIRIGENTEN

I sidste takt af sats III har komponisten i klarinet 1 indføjet tonen a (med fermat) med det formål at danne bro til sats IV. Ordet *attacca* er tilføjet samtidig. Det kan imidlertid ikke afvises, at denne effekt er en relikv fra en tidligere fase, hvor komponisten ønskede alle satser spillet ud i ét, uden ophold imellem (jfr. forordet ovf.). Betegnelsen "Straks videre" blev i denne forbindelse skrevet ind i manuskriptet efter flere af satserne, men er efterfølgende blevet streget over af Langgaard. Måske er det en forglemmelse, at Langgaard ikke har annulleret klarinettonen og *attacca*-anvisningen efter sats III.

NOTE TO THE CONDUCTOR

In the last bar of the third movement, the composer has inserted the note a (with fermata) in clarinet 1 with the aim of creating a bridge to the fourth movement. The word *attacca* was added at the same time. However we cannot preclude the possibility that this is a remnant from an earlier phase where the composer wanted all movements played continuously with no pauses between them (cf. preface above). In this connection the instruction "Straight on" was written into the manuscript after several of the movements but was subsequently crossed out by Langgaard. Perhaps the clarinet note and the *attacca* instruction after the third movement were not crossed out by accident.

Symfoni nr. 14 "Morgenen"

I. Indledningsfanfare

Rued Langgaard
(BVN 336)

$\text{♩} = 48$

Flauto piccolo
Flauto 1 2
Oboe 1 2
Clarinetto in Si $\flat$ 1 2
Fagotto 1 2
Corno in Fa 1 2 3 4
Tromba in Si $\flat$ 1 2 3
Trombone 1 2 3
Tuba
Timpani
Piatti
S
A
Coro
T
B
ff
Kon - - - ger - nes Stjer - - - ne og Her - - - rers Stjer - - - ne skal
 $\text{♩} = 48$
Violino I
Violino II
Viola
Violoncello
Contrabbasso
ff

KILDER OG KRITISK BERETNING

KILDER

- A. Partitur. Autograf
- B-D. Skitser
- E. Titelblade (uden musik)

A. Partitur. Autograf

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 30,1. Autograf. Renskrift med blæk; tilføjelser i autograf med kuglepen, blyant og farvestift.

Titel: *Morgen.* / *Suite (Symfoni No 14)* / *for / Orkester og Kor / af / Rued Langgaard / 1948.*

Satsoversigt på titelbladets bagside: *Indledning / 1 "Upaaagtede Morgenstjerner" / 2 "Marmorkirken ringer" / 3 "De trætte staar op til Livet" / 4 "Radio-Caruso og Tvangsenergi" / 5 "Farmænd' farer til Kontoret" / 6 "Sol og Bøgeskov" / Disse humoristiske Titler kan jo udelades*

Satstitler og dateringer:

I *Indledningsfanfare*

Dateret ved begyndelsen: *25/7 48 Søndag! / Blidah* – dateret og signeret til slut: *Instr. færdig: / Kl. 5½ Morgen. / 26 Juli 1948 / Blidah. / Rued Langgaard*

II *Upaaagtede Morgenstjerner* (også betegnet [nr.] I)

På første side for oven: *Titlerne kan jo udelades!* – for neden: *No 1 for Strygeorkester / No 1 kan opføres særskilt (Strygeorkester)*

Dateret ved begyndelsen: *Nr. 1 Komponeret 20 Februar 1948 / Instr. Paabeg. 21 Febr. 1948.* – til slut: *Instrumenteret færdig / 7¾ Morgen / 24 Febr. 48. Ribe / R.L.*

III *Marmorkirken ringer* (betegnelsen No 2, tidligere No 1, samt titlen *Morgenringning* overstreget)

Dateret ved begyndelsen: *Instr. paabeg. 22 Jan. 48. Ribe* – til slut: *Komponeret 3 Jan og 26 Jan. 1948. / Instr færdig Ribe 31 Jan. / 1948. / Kl. 7.25 / Morgen* – signeret: *Rued Langgaard*

IV *De trætte staar op til Livet* (også betegnet No 2)

Dateret ved begyndelsen: *31/1 48.* – og: *Komponeret 3 Sept - 5 Sept. 1947.* – til slut dateret og signeret: *Instrumenteret færdig / 14 Februar 1948. Ribe Kl. 7¾. Morgen. / Rued Langgaard*

V *Radio-Caruso og Tvangsenergi* (også betegnet Nr. 3)

Dateret ved begyndelsen: *Komponeret 26 Sept og 3 October 1947* – til slut dateret og signeret: *Instrum. færdig / 20 Februar / 1948 Ribe / Rued Langgaard*

VI *"Farmænd" farer til Kontoret* (også betegnet Nr. 5 – en tidligere overskrifttitel: *Afsted!* er overstreget)

VII *Sol og Bøgeskov* – på første nodeside også betegnet *Viva species!* [i.e. *Vivat species!*]

SOURCES AND CRITICAL COMMENTARY

SOURCES

- A. Score. Autograph
- B-D. Sketches
- E. Title pages (without music)

A. Score. Autograph

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 30,1. Autograph. Fair copy in ink; additions in autograph in ballpoint pen, pencil and crayon.

Title: *The Morning.* / *Suite (Symphony No. 14)* / *for / orchestra and chorus / by / Rued Langgaard / 1948.*

Overview of the movements on the back of the title page: *Introduction / 1 "Unnoticed Morning Stars" / 2 "The Marble Church Rings" / 3 "The Tired Get Up for Life" / 4 "Radio-Caruso and Forced Energy" / 5 "Dads' Rush to the Office" / 6 "Sun and Beech Forest" / These humorous titles can be omitted, of course*
Movement titles and datings:

I *Introductory Fanfare*

Dated at the beginning: *25/7 48 Sunday! / Blidah* – dated and signed at the end: *Instrumentation completed: / at 5½ in the morning. / 26 July 1948 / Blidah. / Rued Langgaard*

II *Unnoticed Morning Stars* (also designated [no.] I)

On the first page at the top: *The titles can be omitted, of course* – at the bottom: *No. 1 for string orchestra / No. 1 can be performed separately* (string orchestra)

Dated at the beginning: *No. 1 composed 20 February 1948 / Instrumentation started on 21 Feb. 1948.* – at the end: *Instrumentation completed / at 7¾ in the morning / 24 Feb. 48. Ribe / R.L.*

III *The Marble Church Rings* (the designation No. 2, previously No. 1, and the title *Bells Ringing in the Morning* deleted)

Dated at the beginning: *Instrumentation started on 22 Jan. 48. Ribe* – at the end: *Composed 3 Jan and 26 Jan. 1948. / Instrumentation completed Ribe 31 Jan. / 1948. / at 7.25 in the morning* – signed: *Rued Langgaard*

IV *The Tired Get Up for Life* (also designated No. 2)

Dated at the beginning: *31/1 48.* – and: *Composed 3 Sep. - 5 Sep. 1947.* – dated and signed at the end: *Instrumentation completed / 14 February 1948. Ribe at 7¾ in the morning. / Rued Langgaard*

V *Radio-Caruso and Forced Energy* (also designated No. 3)

Dated at the beginning: *Composed 26 Sep. and 3 October 1947* – dated and signed at the end: *Instrumentation completed / 20 February / 1948 Ribe / Rued Langgaard*

VI *"Dads" Rush to the Office* (also designated No. 5 – a previous heading: *Off You Go!* deleted)

VII *Sun and Beech Forest* – also designated on the first page of music *Viva species!* [i.e. *Vivat species!*]

VI-VII dateret ved begyndelsen: *komp. 3 October 1947 og April 1927* – til slut: *Instr færdig 26 Febr. 1948 Ribe Kl. 7¼ Morgen / Rued Langgaard*

66 blade, 34,5 × 27 cm; 115 beskrevne sider.

Indhold og paginering:

titelside: 1 upag. s.

satsoversigt: 1 upag. s.

I 2 upag. s., 3, 3 upag. s., 7, 1 blank s.

II 1-6, 1 upag. s., 8-16, 4 blanke s.

III 1-8, 1 upag. s., 10-18

IV 19-47, 1 blank s.

V 48-70, 5 blanke s.

VI 71-84, 1 blank s.

VII 85-89, 4 blanke s., 1 beskr. upag. s. (= E4), 1 blank s.

Satserne er efterpagineret med fremmed hånd med samme sidetal som Langgaards.

Papirtyper: *WH Nr. 7 F. 20* (omslag + sats I), *Beethoven Papier Nr. 39 (30 Linien) 1942* (sats II s. 1-12 + sats III), *HUG & CO. Nr. 30 30 Linig* (sats II s. 14 ff. + sats IV, V, VI og VII).

Bemærkning.

De til dels overstregede og ændrede satsnummeringer afspejler de forskellige redaktionelle faser, værket har været igennem. Det gælder også de nu overstregede betegnelser "Straks videre" efter sats IV og V. RL har tydeligvis gennemgået manuskriptet mere end én gang og tilføjet nogle manglende fortegn og buer, præciseret enkelte toner, og foretaget nogle få korrektioner. Indledningsfanfaren blev tilføjet i 1951, og de forskellige tilføjeser med kuglepen synes at stamme fra dette år.

B. Skitser til sats II-VI

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 30,2. Autograf. Blæk.

Titel: [overstreget: *Dag naar Dag er begravet.*] / *5 Orkesterstykker / Symfoni Nr 14 / August Sept 47 / Januar 48 / Skitse*

Omslag + 8 løse, upaginerede blade, 34,5 × 27 cm; i alt 20 beskrevne sider, hvoraf de 10 rummer bidrag til symfoni nr. 14:

1. Skitse til sats IV [omfatter 2 sider, blad 2-3]; noteret på 2 systemer

Overskrift: *No 2*

Dateret ved begyndelsen: *Ribe 3/9 47* – til slut: *Ribe 5/9 47*

2. Skitse til sats V [omfatter 2 sider, blad 4-5]; noteret på 2 systemer, korsatsen på 3 systemer

Overskrift: *No 3*

Dateret ved begyndelsen: *26/9 47* – til slut: *2/10 47*

3. Skitse til sats II [omfatter 1 side, blad 6]; noteret på 2 systemer

Overskrift: *Andantino*

Dateret ved begyndelsen: *3/10 47* – til slut: *20 Febr. 48. Ribe*

4. Skitse til sats VI [omfatter 1 side, blad 7]; noteret på 2 systemer

Overskrift: *Henad gaden. Vivat species!*

Dateret ved begyndelsen: *3/10 47*

Til slut, med overskriften *Poco allegro*, findes t. 1-5 af VII; efter t. 5 står: *Se det andet Papir = C*

5. Skitse til sats III [omfatter 3 sider, blad 8-9]; noteret på 2 systemer

Ingen overskrift

Dateret ved begyndelsen: *3/1 48* – til slut: *Ribe 26 1 1948*

VI-VII dated at the beginning: *comp. 3 October 1947 and April 1927* – at the end: *Instrumentation completed 26 Feb. 1948 Ribe Kl. 7¼ Morgen / Rued Langgaard*

66 leaves, 34.5 × 27 cm; 115 pages of writing.

Contents and pagination:

title page: 1 unnumbered page.

overview of movements: 1 unnumbered page.

I 2 unnumbered pages, 3, 3 unnumbered pages, 7, 1 blank page.

II 1-6, 1 unnumbered page, 8-16, 4 blank pages

III 1-8, 1 unnumbered page, 10-18

IV 19-47, 1 blank page

V 48-70, 5 blank pages

VI 71-84, 1 blank page

VII 85-89, 4 blank pages, 1 unnumbered page of writing (= E4), 1 blank page

Movements have been paginated at a later date by an unknown hand with the same page numbers as Langgaard's.

Paper types: *WH Nr. 7 F. 20* (cover + movement I), *Beethoven Papier Nr. 39 (30 Linien) 1942* (movement II pp. 1-12 + movement III), *HUG & CO. Nr. 30 30 Linig* (movement II pp. 14 ff. + movement IV, V, VI and VII).

Commentary.

The partly crossed out and altered numberings of the movements reflect the various editorial phases the work has been through. This also applies to the now deleted designations "Continue immediately" after movement IV and V. RL clearly reviewed the manuscript more than once and added some missing accidentals and slurs, clarified some notes, and made a few corrections. The introductory fanfare was added in 1951, and the various additions in ballpoint pen seem to date from this year.

B. Sketches for movements II-VI

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 30,2. Autograph. Ink.

Title: [deleted: *Day, When the Day Is Buried.*] / *5 Orchestral Pieces / Symphony No. 14 / August Sep. 47 January 48 / Sketch*
Cover + 8 loose, unnumbered leaves, 34.5 × 27 cm; a total of 20 pages of writing, of which 10 contain contributions to Symphony no. 14:

1. Sketch for movement IV [comprising 2 pages, fols. 2-3]; notated on 2 staves

Heading: *No 2*

Dated at the beginning: *Ribe 3/9 47* – at the end: *Ribe 5/9 47*

2. Sketch for movement V [comprises 2 pages, fols. 4-5]; notated on 2 staves, the choral parts on 3 staves

Heading: *No 3*

Dated at the beginning: *26/9 47* – at the end: *2/10 47*

3. Sketch for movement II [comprises 1 page, fol. 6]; notated on 2 staves

Heading: *Andantino*

Dated at the beginning: *3/10 47* – at the end: *20 Feb. 48. Ribe*

4. Sketch for movement VI [comprises 1 page, fol. 7]; notated on 2 staves

Heading: *Along the Street. Vivat species!*

Dated at the beginning: *3/10 47*

At the end, under the heading *Poco allegro*, bb. 1-5 of VII follows; after b. 5 it says: *See the other paper = C*

5. Sketch for movement III [comprises 3 pages, fols. 8-9]; notated on 2 staves

No heading

Dated at the beginning: *3/1 48* – at the end: *Ribe 26 1 1948*

C. Skitse til sats VII

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 30,3. Autograf. Blæk; rettelser med blyant. Noteret på 2 systemer. Overskrift: *No 5*
Dateret ved begyndelsen: *April 1927 – til slut 16 April 1927 – en tilføjet korsats er dateret 4/1 48*
2 blade, 34,5 × 26 cm; 4 beskrevne sider, hvoraf de to rummer bidrag til andre værker.

Bemærkning.

Satsen var formodentlig oprindelig tiltænkt en forløber for symfoni nr. 8 og var planlagt for blæserorkester. Satsens slutning benyttes som VII t. 4-32; t. 1-5 findes på B5, og korsatsen er føjet til skitsen i 1948.

D. Skitse til sats I

Det Kongelige Bibliotek. Rued Langgaards Samling, RLS 30,4. Autograf. Blæk. Noteret på 6 systemer. Overskrift: *Lyset*
Dateret til slut: *25/7 48 Blidah, Søndag!*
2 blade, 34,5 × 27 cm; 4 beskrevne sider. Skitsen omfatter 2 sider (det øvrige indhold vedrører symfoni nr. 11).

E. Titelblade (uden musik)

1. RLS 132,13 [blad 3]
Dag, naar dag er død. | [overstreget: Morgenklange.] | Fem Orkesterstykker (med Kor) | Symfoni Nr. 14. | af | Rued Langgaard | Partitur | Sluttet Februar 1948 i Ribe
2. RLS 132,13 [blad 1]
Døde drømme | [overstreget: "Dag naar Dag er død."] | Fem Orkesterstykker | Symfoni Nr. 14. | af | Rued Langgaard | Ribe, Februar 1948
3. RLS 103,2 [blad 2]
Vita viziato | [overstreget: Sgraziato | Vita meschina] | Fem Orkesterstykker (med Kor) | Symfoni Nr. 14. | af | Rued Langgaard | Ribe Februar 1948 | Partitur
4. RLS 30,1 [blad 66 = omslagets side 3]
Rued Langgaard: | Til Symfoni Nr. 13. | Prolog: Indledningskor. | "Stjernekor" | 25/7 1948 Blidahpark | 244 Sider | Over hele Udførelsen skal der være en dæmpet og stille - Klang
Hele siden overstreget. Refererer til den store symfoni nr. 13 omfattende de nuværende symfonier nr. 14 + 13 samt en epilog.

REDAKTIONSGRUNDLAG

Udgaven er baseret på værkets hovedkilde, det renskrevne partitur (kilde A). Alle komponistens rettelser i kilden respekteres. Manuskriptet rummer utallige uklare enkeltheder, herunder upræsict noterede toner. Skitserne (B-D) er i den forbindelse konsulteret med henblik på verifikation og afklaring.

RETNINGSLINJER FOR UDGAVEN

Udgiverens tilføjelser og rettelser er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser; tilføjede buer er dog angivet med brudt streg og buændringer som en kombination af hel og brudt streg. Orienteringsfortegn i runde parenteser skyldes udgiveren. Faste fortegn for klarinetter er tilføjet af udgiveren. Redaktionelle kommentarer samt oplysninger om forhold, der ikke er typografisk markeret i udgaven, findes i noteapparatet.

C. Sketch for movement VII

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 30,3. Autograph. Ink; corrections in pencil. Notated on 2 staves. Heading: *No 5*
Dated at the beginning: *April 1927 – at the end 16 April 1927 – added choral parts are dated 4/1 48*
2 leaves, 34,5 × 26 cm; 4 pages of writing, two of which contain contributions for other works.

Commentary.

The movement was probably originally conceived as a preliminary study for Symphony no. 8 and was planned for wind orchestra. The end of the movement is used as VII bb. 4-32; bb. 1-5 is on B5, and the choral parts were added to the sketch in 1948.

D. Sketch for movement I

The Royal Danish Library. Rued Langgaard's Collection, RLS 30,4. Autograph. Ink. Notated on 6 staves. Heading: *The Light*
Dated at the end: *25/7 48 Blidah, Sunday!*
2 leaves, 34,5 × 27 cm; 4 pages of writing. The sketch comprises 2 pages (the rest of the content relates to Symphony no. 11).

E. Title pages (without music)

1. RLS 132,13 [fol. 3]
Day, When Day Is Dead. | [deleted: Morning Sounds.] | Five orchestral pieces (with chorus) | Symphony No. 14. | by | Rued Langgaard | Score | Completed February 1948 in Ribe
2. RLS 132,13 [fol. 1]
Dead Dreams | [deleted: "Day, When Day Is Dead."] | Five orchestral pieces | Symphony No. 14. | by | Rued Langgaard | Ribe, February 1948
3. RLS 103,2 [fol. 2]
Vita viziato | [deleted: Sgraziato | Vita meschina] | Five orchestral pieces (with chorus) | Symphony No. 14. | by | Rued Langgaard | Ribe February 1948 | Score
4. RLS 30,1 [fol. 66 = page 3 of the cover]
Rued Langgaard: | For Symphony No. 13. | Prologue: Opening Chorus. | "Star Chorus" | 25/7 1948 Blidahpark | 244 pages | The whole performance must be characterized by a subdued and quiet - sound
The whole page was crossed over. Refers to the extended version of Symphony no. 13, constituted by the present symphonies nos. 14 + 13 and an epilogue.

TEXTUAL BASIS OF THE EDITION

The edition is based on the main source, the fair copy score (source A). All the composer's corrections in the source are respected. The manuscript contains numerous indistinct details, including inaccurately notated notes. In this connection, the sketches (B-D) have been consulted for verification and clarification.

EDITORIAL GUIDELINES

Material supplied or emended by the editor is identified typographically in the score by square brackets; however, supplied slurs and ties are indicated by broken lines, and emendations of slurs and ties by a combination of broken and unbroken lines. Cautionary accidentals in round brackets are editorial. Key signatures in the clarinet part are supplied by the editor. Editorial comments and information about matters which are not typographically indicated in the score are to be found in the critical apparatus below.

Der er foretaget stiltiende komplettering for så vidt angår manglende triolangelser og fejlplacerede eller manglende nodepunkteringer. Overflødige eller gentagne fortegn er udeladt uden nærmere dokumentation. Justering af uegalt anbragte foredragsbetegnelser, dynamiske angivelser samt spille-tekniske anvisninger er i almindelighed foretaget uden videre. Buebegyndelse eller bueafslutning, som mangler ved sideskift i hovedkilden, er i reglen tilføjet stiltiende.

I hovedkilden er træblæserne generelt noteret på hvert sit system. Flere steder er også trompeter og basuner noteret på separate systemer. I de tilfælde, hvor der mangler staccato, artikulation eller dynamik i fx ob 2, cl 1 eller tr 2, er komplettering foretaget stiltiende, idet udgaven ofte sammenskriver stemmerne i ét system og med fælles nodehals. Tilsvarende komplettering er gennemført i blæserstemmer, der i udgaven er noteret i ét system og med fælles hals, men som i kilden ligeledes er noteret i ét system, men separate nodehalse, der peger hhv. op og ned, og hvor kun det ene instrument er forsynet med fx staccato eller marcato.

I forbindelse med gentagelser og parallelsteder er notationen i vidt omfang kompletteret og egaliseret. Redaktionelle tilføjelser foretaget på denne baggrund er typografisk markeret i udgaven, men også begrundet i noteapparatet. Komponistens angivelser af dynamik og artikulation er stedvis mangelfuld eller har tilfældighedens præg. Udgiveren har, alt efter den musikalske kontekst og kildernes udsagn, afvejet om notationen et givet sted skulle gengives uændret i udgaven, eller om der kunne være belæg for en forsigtig eller eventuelt en fuldstændig komplettering af den pågældende akkord eller passage.

Udgaven nummererer satserne I til VII. I manuskriptpartituret er indledningsfanfaren uden nummer og de følgende satser er betegnet 1-6 (indledningsfanfaren blev føjet til, efter at de øvrige satser var forsynet med numre).

NOTER

Noterne omfatter ikke oplysninger om simpel redaktionel komplettering af artikulation, dynamik og frasering, som er foretaget i analogi med den umiddelbare musikalske kontekst.

Tonehøjden angives på konventionel vis ud fra 'nøglehulsc'et' = c¹.

takt	stemme	kommentar
Sats I		
3, 7	coro/tekst	<i>Stjerne</i> i A normaliseret til <i>Stjerne</i>
15	timp	bindebue til t. 16 node 1 udeladt i analogi med t. 3, 7, 11, 18, etc.
17	coro/tekst	A har <i>dèn</i> ; normaliseret til <i>dén</i> i analogi med t. 50
17-22	tr	RL har i t. 17 skrevet "2", hvilket må betyde, at det er 2 tr, der spiller i passagen (fordelingen mellem tr 1, 2 og 3 er redaktionel)
21	coro/tekst	<i>alène</i> i A normaliseret til <i>alene</i>
28-29	tr	de to stemmer er redaktionelt tildelt tr 2 og 3
29	timp	<i>dim.</i> tilføjet redaktionelt i analogi med mes-singblæserne (jfr. <i>cresc.</i> i t. 31)
32-34	tr	de to stemmer er redaktionelt tildelt tr 1 og 2

The text has been tacitly supplied with missing triplet marks and misplaced or missing dots. Superfluous repetitions of accidentals are suppressed without additional documentation. Adjustment of inaccurately placed marks of expression, dynamics and playing technique has usually been carried out automatically. The beginnings or endings of slurs or ties, which are missing in connection with page breaks in the main source, have usually been tacitly supplied.

In the main source, woodwinds are usually notated on separate staves. In several places, trumpets and trombones are also notated on separate staves. In those cases where staccato, articulation or dynamics markings are missing in e.g. ob 2, cl 1 or tr 2, supplementation has been carried out tacitly, as the edition often combines the parts on one staff and with shared stems. A similar supplementation has been carried out in wind parts, which are notated on one staff and with shared stems in the edition, but which in the source are also notated on one staff but with separate stems, pointing upwards and downwards respectively, and where only one of the instruments is provided with markings like staccato or marcato.

In connection with repetitions and parallel places, the notation has largely been completed and made uniform. Material supplied on this ground is typographically indicated in the edition, but also explained in the critical apparatus. The composer's indications of dynamics and articulation are insufficient or random in places. Depending on the musical context and the text of the sources, the editor has considered whether the notation in a given place should be reproduced unaltered in the edition, or whether a partial or possibly a complete supplementation of the chord or passage in question could be well-founded.

The edition numbers the movements I through VII. In the manuscript, the introductory fanfare is unnumbered and the following movements designated 1-6 (the introductory fanfare was added after the other movements were provided with numbers).

NOTES

The notes do not include information about simple editorial supplementation of articulation, dynamics and phrasing, which is carried out by analogy with the immediate musical context.

Pitch is indicated in the conventional way from the 'keyhole c' = c¹.

bar	part	comment
Movement I		
3, 7	coro/text	the spelling of <i>Stjerne</i> in A is normalized to <i>Stjerne</i> [<i>Star</i>]
15	timp	tie to b. 16 note 1 suppressed by analogy with bb. 3, 7, 11, 18, etc.
17	coro/text	A has <i>dèn</i> ; spelling normalized to <i>dén</i> [<i>who</i>] by analogy with b. 50
17-22	tr	In b. 17, RL wrote "2", which must mean that 2 tr are playing in this passage (the distribution between tr 1, 2 and 3 is editorial)
21	coro/text	The spelling of <i>alène</i> in A normalized to <i>alene</i> [<i>alone</i>]
28-29	tr	the two parts have been assigned the designations tr 2 and 3 by the editor
29	timp	<i>dim.</i> supplied editorially by analogy with the brass instruments (cf. <i>cresc.</i> in b. 31)
32-34	tr	the two parts have been distributed to tr 1 and 2 by the editor

33	tr, trb, tuba	<i>ffz</i> er i A placeret midt imellem et system med tr og et system med trb samt tuba; udgiveren antager angivelsen gælder alle instrumenter	33	tr, trb, tuba	in A, <i>ffz</i> is placed between a staff in tr and a staff in trb, as well as tuba; the editor assumes that the designation applies to all instruments
41-42	B	bue og stacc. mgl. i B1 i A (stemmen noteret med separate halse i kilden)	41-42	B	slur and stacc. missing in B1 in A (the part is notated with separate stems in the source)
43-44, 46	B	stacc. mgl. i B2 i A (stemmen noteret med separate halse i kilden)	43-44, 46	B	stacc. missing in B2 in A (the part is notated with separate stems in the source)
44, 47	vlc	A har halvnøde som i cb; tonegentagelser tilføjet i analogi med t. 42 samt vl II og vla	44, 47	vlc	A has minim as in cb; repeated notes supplied by analogy with b. 42 and vl II and vla
45	coro/tekst T	<i>sét</i> i A normaliseret til <i>set</i> node 1: stacc. udeladt i analogi med resten af koret (der er øjensynlig tale om en utilsigtet 'afsmitning' fra foregående og efterfølgende takt; at der ikke skal være stacc. støttes af, at RL har ændret nodeværdien i t. 45 og 49 fra $\downarrow$ til $\downarrow\text{z}$, mens noderne i t. 43-44 og 46 er ændret fra opr. $\downarrow$ til $\downarrow$ med stacc.	45	coro/text T	<i>sét</i> in A normalized to <i>set</i> [seen] note 1: stacc. suppressed by analogy with the rest of the chorus (there is apparently an unintentional 'rubbing off' from the previous and subsequent bars; that there should be no stacc. is substantiated by the fact that RL has changed the note value in b. 45 and 49 from $\downarrow$ to z , while the notes in bb. 43-44 and 46 are altered from the original $\downarrow$ to $\downarrow$ with stacc.
49	coro/tekst vl I	<i>sé</i> i A normaliseret til <i>se</i> <i>cresc.</i> findes i A i t. 50; flyttet til t. 49 i analogi med resten af orkestret	49	coro/text vl I	<i>sé</i> in A normalized to <i>se</i> [see] <i>cresc.</i> is in b. 50 in A; moved to b. 49 by analogy with the rest of the orchestra
50	cor 4	<i>f</i> er i A anført over systemet og må antages kun at gælde cor 3; <i>mp cresc.</i> tilføjet redaktionelt i overensst. med dynamisk niveau i cor 1-2	50	cor 4	<i>f</i> is placed above the staff in A and must be assumed to apply to cor 3 only; <i>mp cresc.</i> supplied editorially in agreement with the dynamic level in cor 1-2
51	tuba	$\llcorner$ udeladt; jfr. følgende note	51	tuba	$\llcorner$ suppressed; cf. the following note
52	tutti	efter sideskift har RL anbragt $\llcorner$ i alle stemmer (undtagen i tuba, hvor kilen står i t. 51); kilen tolkes som en 'orienteringskile' og er derfor udeladt i de stemmer, der har <i>cresc.</i> i t. 49, mens kilen i korstemmerne er erstattet af en forlængelse i t. 52 af den stiplede linje (- - -)	52	tutti	after a page break, RL entered $\llcorner$ in all parts (except in tuba, where the hairpin is in b. 51); the hairpin is interpreted as a 'cautionary hairpin' and has therefore been suppressed in the parts that have <i>cresc.</i> in b. 49, while the hairpin in the choral parts has been replaced by an extension in b. 52 of the broken line (- - -)
53	cb	én skråstreg over nodehalsen rettet til umensureret tremolo i analogi med vlc og t. 55	53	cb	one slash across the stem emended to unmeasured tremolo by analogy with vlc and b. 55
55-56	cor 1-3	marc.-angivelserne er i A anbragt over cor 1-2 tæt på fag-systemet og mellem cor 3 og 4 tæt på cor 4; angivelserne refererer dog uden tvivl til cor 1-3, hvilket synes bekræftet af, at RL har sat et ekstra blyantsmarc. over cor 1-2 i t. 56	55-56	cor 1-3	in A, marc. indications are located above cor 1-2, close to the fag staff, and between cor 3 and 4, close to cor 4; however, there is no doubt that the indications refer to cor 1-3; this also seems to be confirmed by the fact that RL entered an extra marc. in pencil above cor 1-2 in b. 56
56	T1, T2	RL angiver vejtrækning i både T1 (blæk) og T2 (blyant; placeret i t. 57)	56	T1, T2	RL indicates breath in both T1 (ink) and T2 (pencil; placed at b. 57)
65	S, A, B/ tekst	<i>Amén</i> i A normaliseret til <i>Amen</i>	65	S, A, B/ text	<i>Amén</i> in A normalized to <i>Amen</i>
67-72	tr	i t. 66 anføres <i>a 3</i> , men efter bladvending i A er der i t. 67-69 kun noteret to stemmer, i t. 70-72 kun én stemme; fordelingen mellem tr 1, 2 og 3 er foretaget redaktionelt	67-72	tr	<i>a 3</i> is indicated in b. 66, but after a page break in A, only two parts are notated in bb. 67-69, and in bb. 70-72 only one part; the distribution between tr 1, 2 and 3 has been carried out editorially
69	A2	fejlanbragt bindebue til t. 70 node 1 udeladt	69	A2	misplaced tie to b. 70 note 1 suppressed
79-80	S, T	$\llcorner$ begynder i A t. 79; justeret til t. 81 i analogi med øvrige kor- og orkesterstemmer	79-80	S, T	$\llcorner$ begins in A b. 79; adjusted to b. 81 by analogy with the other chorus and orchestra parts
81	fl 1	fejlnoteret d^4 rettet til h^3 i analogi med t. 82-84 (RL har noteret en bilinje for meget)	81	fl 1	incorrectly notated d^4 emended to b^3 by analogy with bb. 82-84 (RL notated one ledger line too many)
83	timp	bindebue til efterfølgende takt (node 1) udeladt i analogi med t. 75, etc.	83	timp	tie to the following bar (note 1) suppressed by analogy with b. 75, etc.

85	coro/tekst	<i>Amén</i> i A normaliseret til <i>Amen</i>
93	vl I	node 1: stacc. (eller spiccato) udeladt; findes ikke i det øvrige orkester
Sats II		
1	–	<i>Langsomt udtryksfuldt</i> ændret redaktionelt til <i>Lento espressivo</i>
2	vlc 1	node 3: ♯ tilføjet iht. skitsen B3 og i analogi med gentagelsen t. 6 (vl II-1, node 3)
4	vlc 1	node 3 (dobbeltgreb): noderne i A vanskelige at læse; anført i overensst. med gentagelsen t. 61
6	vl I, vl II	<i>vibr.</i> tilføjet i overensst. med gentagelsen t. 63
11	vla 1, vla 2	node 2: RL har rettet noden på en noget uklar måde; anført i overensst. med t. 68
12	tutti	overflødig < udeladt (gentaget <i>cresc.</i> efter sideskift i A)
23	vla	<i>p</i> tilføjet i overensst. med gentagelsen t. 80
27	tutti	<i>allargando</i> er i A noteret i de enkelte (alle) stemmer
34	vl II-1, vla 2	node 1: dissonansen <i>eis¹/fis¹</i> ses også i skitsen B3
42	–	<i>Hurtigere</i> ændret redaktionelt til <i>Più mosso</i>
56	–	<i>langsommere</i> ændret redaktionelt til <i>Più lento</i>
59	vlc 1	node 3: ♯ tilføjet iht. B3 og i analogi med gentagelsen t. 63 (vl II-1, node 3)
61	vlc 1	node 3 (dobbeltgreb): dobbeltgrebstegn tilføjet i overensst. med parallelstedet t. 4
62	vla, vlc	⇒ tilføjet i overensst. med t. 5
65	vl II-1	node 3 (dobbeltgreb): dobbeltgrebstegn tilføjet i overensst. med t. 8
66	vl II-1 vlc	node 1 (dobbeltgreb): ◦ tilføjet i overensst. med t. 9 og i analogi med t. 65, node 3 dynamik tilføjet i analogi med vla og i overensst. med t. 9
68	vla 1, vlc	<i>cresc.</i> flyttet fra t. 69 i analogi med vl 1 og vl II og i overensst. med t. 11
69	vla 1	node 3 (g): ◦ tilføjet i overensst. med parallelstedet t. 12
70	vl I-1	<i>vibr.</i> tilføjet i overensst. med t. 13
71	vla 1	node 3: g ¹ konsekvensrettet til h ¹ i overensst. med t. 14, hvor RL har foretaget denne rettelse
73	vl II-2	dobbeltgrebstegn tilføjet i overensst. med parallelstedet t. 16
74	vla 2, vlc 1	⇒ tilføjet i overensst. med t. 17
75	vl I, vlc 2, cb	<i>p</i> tilføjet i overensst. med t. 18
	vl II-1	<i>p</i> tilføjet i analogi med vl I, t. 18
	vl II-2	<i>espr.</i> flyttet fra t. 76 i analogi med vla og vlc 1
	vl II-2	<i>poco f</i> tilføjet i analogi med vla og vlc 1 < ⇒ tilføjet i overensst. med parallelstedet t. 18
76	vl II-1	node 3: a ¹ rettet til g ¹ i overensst. med t. 19
77	vla 1 vlc 1	< ⇒ tilføjet i overensst. med t. 20 < ⇒ tilføjet i analogi med vla 1 t. 20

85	coro/text	<i>Amén</i> in A normalized to <i>Amen</i>
93	vl I	note 1: stacc. (or spiccato) suppressed; it is not in the rest of the orchestra
Movement II		
1	–	<i>Slowly and expressively</i> emended editorially to <i>Lento espressivo</i>
2	vlc 1	note 3: ♯ supplied in accordance with sketch B3 and by analogy with the repetition b. 6 (vl II-1, note 3)
4	vlc 1	note 3 (double stop): the notes in A are difficult to read; rendered in agreement with the repetition at b. 61
6	vl I, vl II	<i>vibr.</i> supplied in agreement with the repetition b. 63
11	vla 1, vla 2	note 2: RL corrected the note in a somewhat indistinct way; rendered in agreement with b. 68
12	tutti	superfluous < suppressed (repeated <i>cresc.</i> after page break in A)
23	vla	<i>p</i> supplied in agreement with the repetition b. 80
27	tutti	<i>allargando</i> is notated in each part in A
34	vl II-1, vla 2	note 1: the dissonance <i>e^{#1}/f^{#1}</i> is also in the sketch B3
42	–	<i>Quicker</i> emended editorially to <i>Più mosso</i>
56	–	<i>more slowly</i> emended editorially to <i>Più lento</i>
59	vlc 1	note 3: ♯ supplied in accordance with B3 and by analogy with the repetition b. 63 (vl II-1, note 3)
61	vlc 1	note 3 (double stop): double stop mark supplied in agreement with the parallel place at b. 4
62	vla, vlc	⇒ supplied in agreement with b. 5
65	vl II-1	note 3 (double stop): double stop mark supplied in agreement with b. 8
66	vl II-1	note 1 (double stop): ◦ supplied in agreement with b. 9 and by analogy with b. 65, note 3
	vlc	dynamics supplied by analogy with vla and in agreement with b. 9
68	vla 1, vlc	<i>cresc.</i> moved from b. 69 by analogy with vl 1 and vl II and in agreement with b. 11
69	vla 1	note 3 (g): ◦ supplied in agreement with the parallel place at b. 12
70	vl I-1	<i>vibr.</i> supplied in agreement with b.13
71	vla 1	note 3: g ¹ emended for the sake of consistency to b ¹ in agreement with b. 14, where RL made this correction
73	vl II-2	double stop mark supplied in agreement with the parallel place b. 16
74	vla 2, vlc 1	⇒ supplied in agreement with b. 17
75	vl I, vlc 2, cb	<i>p</i> supplied in agreement with b. 18
	vl II-1	<i>p</i> supplied by analogy with vl I, b. 18
	vl II-2	<i>espr.</i> moved from b. 76 by analogy with vla and vlc 1
	vl II-2	<i>poco f</i> supplied by analogy with vla and vlc 1 < ⇒ supplied in agreement with the parallel place t. 18
76	vl II-1	note 3: a ¹ emended to g ¹ in agreement with b. 19
77	vla 1 vlc 1	< ⇒ supplied in agreement with b. 20 < ⇒ supplied by analogy with vla 1 b. 20

94	vl II-1	<i>sul G</i> flyttet fra t. 95 i analogi med vl 1-1	94	vl II-1	<i>sul G</i> moved from b. 95 by analogy with vl 1-1
98	vl I-2, vl II-2	node 3: dissonansen cis ¹ /d ¹ ses også i skit-sen B3	98	vl I-2, vl II-2	note 3: the dissonance c ^{#1} /d ¹ is also in the sketch B3
99	vlc 2	<i>pp</i> tilføjet i analogi med <i>pp</i> i t. 97 (vl, vla, vlc 1)	99	vlc 2	<i>pp</i> supplied by analogy with <i>pp</i> in b. 97 (vl, vla, vlc 1)
101	–	<i>Langsommere</i> ændret redaktionelt til <i>Più lento</i>	101	–	<i>More slowly</i> emended editorially to <i>Più lento</i>
Sats III			Movement III		
1	vlc	samklang 3: tonen F tilføjet i analogi med t. 86	1	vlc	harmony 3: the note F supplied by analogy with b. 86
6-8	org	overstemme: bue t. 6 node 2 til t. 8 node 2 forlænget i analogi med t. 91-93	6-8	org	top part: slur from b. 6 note 2 to b. 8 note 2 extended by analogy with bb. 91-93
12	triang	node 2: fane mgl. i A (tilføjet uden typografisk markering)	12	triang	note 2: flag missing in A (supplied without typographical indication)
22	vl II	node 2 kan i A læses som a ¹ eller g ¹ ; tolkningen g ¹ bekræftes af B5	22	vl II	note 2 in A can be interpreted as either a ¹ or g ¹ ; the interpretation g ¹ is confirmed by B5
26	træbl., str.	RL anfører < i t. 26 efter bladvending i A til angivelse af crescendoets fortsættelse; udeladt undtagen i <i>picc</i> , der først sætter ind i t. 26	26	woodw. strings	RL writes < in b. 26 after a page break in A to indicate the continuation of the crescendo; suppressed, except in <i>picc</i> , which only enters at b. 26
28	ob 1	node 5: d ² rettet til c ² i analogi med fl 2 og vla	28	ob 1	note 5: d ² emended to c ² by analogy with fl 2 and vla
34-40	campane	RL noterer kun tam-tam (<i>Gonggong</i>) i denne passage; <i>campane</i> tilføjet i henhold til RLs bemærkning ved t. 1: <i>Gonggong og F-Klokke hele vejen sammen i dette afsnit Nr 2!</i> [= nuværende sats III]	34-40	campane	RL notates only tam-tam (<i>gong</i>) in this passage; <i>campane</i> supplied in accordance with RLs remark at b. 1: <i>Gong and bell in F together throughout this section No. 2!</i> [= the present movement III]
35	cl 2	node 3: fes ² rettet til f ² i analogi med (oktaveret) fl 1 og med støtte i B5	35	cl 2	note 3: f ² emended to f ² by analogy with (octavated) fl 1 and substantiated by B5
37	cb	bindebuernes begyndelse mgl. i A; buernes slutning findes i t. 38 (efter sideskift i kilden); buerne tilføjet uden typografisk markering	37	cb	the beginning of the ties is missing in A; the ties ends in b. 38 (after a page break in the source); ties supplied without typographical indication
38	fl 2	node 1-3: h ² h ² h ² rettet til b ² h ² h ² i analogi med cl 2, cor 2, cor 4 og med støtte i B5	38	fl 2	notes 1-3: b ² b ² b ² emended to b ² b ² b ² by analogy with cl 2, cor 2, cor 4 and substantiated by B5
38-39	vla	bue fra t. 38 node 1 til t. 39 node 2 rettet i analogi med buer i vl 1-2 og vlc	38-39	vla	tie from b. 38 note 1 to b. 39 note 2 emended by analogy with ties in vl 1-2 and vlc
40	fl 1	node 1-3: f ³ f ³ f ³ rettet til f ³ e ³ f ³ i analogi med ob 2 og med støtte i B5	40	fl 1	notes 1-3: f ³ f ³ f ³ emended to f ³ e ³ f ³ by analogy with ob 2 and substantiated by B5
42	ob 2	node 1-3: es ² es ² es ² rettet til es ² es ² f ² i analogi med fl 1, cor 2-3 og med støtte i B5	42	ob 2	notes 1-3: e ² e ² e ² emended to e ² e ² f ² by analogy with fl 1, cor 2-3 and substantiated by B5
43	cb	<i>pizz.</i> tilføjet i analogi med t. 48	43	cb	<i>pizz.</i> supplied by analogy with b. 48
50	cl 2	node 1-3: g ² g ² g ² rettet til g ² g ² f ² i analogi med fl 1 og cor 3 og med støtte i B5	50	cl 2	notes 1-3: g ² g ² g ² emended to g ² g ² f ² by analogy with fl 1 and cor 3 and substantiated by B5
53	cor 3	RL anfører <i>Solo</i> , men specificerer ikke om det er cor 3 eller 4 (eller begge?)	53	cor 3	RL indicates <i>Solo</i> , but does not specify whether it is cor 3 or 4 (or both?)
56	fag 2	manglende dynamisk angivelse tilføjet redaktionelt (<i>mp</i>)	56	fag 2	missing dynamic marking supplied editorially (<i>mp</i>)
58	fag 1	fejlnoteret d ¹ rettet til c ¹ iht. B5	58	fag 1	incorrectly notated d ¹ emended to c ¹ in accordance with B5
58-59	trb 3, tuba	RL har i t. 58 først noteret pause, men derefter overstreget pausen og tilføjet tonen G (oktaveret) med bindebue; i t. 59 ff., efter bladvending i A, har han imidlertid glemt at indføje fortsættelsen; tilføjet af udgiveren i analogi med t. 53	58-59	trb 3, tuba	in b. 58, RL first notated a rest, then deleted it and added the note G (octavated) with a tie; however, in bb. 59 ff., after a page break in A, he forgot to enter the continuation; supplied by the editor by analogy with b. 53
62	vla	node 1-3: buen er noteret af RL, men atter – med uklar hensigt – søgt udraderet; tilføjet redaktionelt	62	vla	notes 1-3: RL notated the slur, and then attempted to erase it for reasons that are not clear; supplied editorially

64	cor 1	RL anfører <i>Solo</i> , men specificerer ikke om det er cor 1 eller 2 (eller begge?)	64	cor 1	RL indicates <i>Solo</i> , but does not specify whether it is cor 1 or 2 (or both?)
cor 3-4,	vl II, vla,		cor 3-4,	vl II, vla,	
	vlc, cb	◀ tilføjet med hjemmel i B5 som har generelt cresc. i takten		vlc, cb	◀ supplied on the basis of B5 which has a general cresc. in this bar
	vlc	node 1: RL har tilføjet en angivelse med kuglepen, som er noget utydelig, men tolkes som en 'løs streng'-angivelse		vlc	node 1: RL supplied an indication in ball-point pen, which is somewhat indistinct, but which is interpreted as an open string indication
70	vl II	node 1: en prik, der kan læses som stacc., men nok er en utilsigtet klat, udeladt	70	vl II	node 1: a dot, which could be interpreted as stacc., but which is probably an unintended blot, is suppressed
79	vl I	node 1: opr. noteret f ² synes rettet af RL med blyant til e ² , måske d ² ; rettet tilbage til f ² i analogi med fl og cl	79	vl I	node 1: originally notated f ² seems to have been corrected by RL in pencil to e ² , perhaps d ² ; emended back to f ² by analogy with fl and cl
80	picc	bue med endepunkt i node 1, men uden begyndelse i t. 79 (hvor der er pause) udeladt (der er sideskift i A mellem t. 79 og 80)	80	picc	tie ending at note 1, but without any starting point in b. 79 (where there is a rest) suppressed (there is a page break in A between bb. 79 and 80)
82-83	str.	kiler anført i A i vl I, vl II, vla og vlc kan læses som upræcist anbragte marc. på node 1, t. 83, men størrelse, placering og dynamisk kontekst peger mod læsningen som >	80	picc	tie ending at note 1, but without any starting point in b. 79 (where there is a rest) suppressed (there is a page break in A between bb. 79 and 80)
84	fl 2	manglende dynamisk angivelse tilføjet redaktionelt (<i>mf</i>)	82-83	strings	hairpins indicated in A in vl I, vl II, vla and vlc can be interpreted as irregularly placed marc. signs at note 1, b. 83, but size, location and dynamic context points towards interpreting it as >
86	træbl., timp, vla	mgl. dynamiske angivelser tilføjet i overensst. med t. 1	84	fl 2	missing dynamic indication supplied editorially (<i>mf</i>)
	trb 1	node 1-3: d rettet til a i overensst. med t. 1 (tonen er placeret korrekt, hvis der havde været foreskrevet tenornøgle; i t. 87 er den på rette plads)	86	woodw., timp, vla	missing dynamic indications supplied in agreement with b. 1
86-100	tam-tam, camp.	i t. 86-100 foreskriver RL kun <i>Gonggong</i> (= tam-tam); <i>campane</i> tilføjet i overensst. med anvisningen t. 34, se note hertil	trb 1	trb 1	notes 1-3: d emended to a in agreement with b. 1 (the note would be placed correctly if the clef had been a tenor clef; in b. 87 it is in the right place)
88	fag 1	bue til t. 89 node 1 udeladt i overensst. med t. 3	86-100	tam-tam, camp.	at bb. 86-100 RL only indicates <i>Gong</i> (= tam-tam); <i>campane</i> supplied in agreement with the indication at b. 34, cf. note to this bar
	trb 2	node 1-3: a rettet til g i overensst. med t. 3			
	tuba	stacc. og bue tilføjet i overensst. med t. 3			
92	cl 2	node 1: d ² rettet til c ² i overensst. med t. 7	88	fag 1	tie to b. 89 note 1 suppressed in agreement with b. 3
	tr	stacc. og bue tilføjet i overensst. med t. 7		trb 2	notes 1-3: a emended to g in agreement with b. 3
	tuba	bindebue tilføjet i overensst. med t. 7		tuba	stacc. and slur supplied in agreement with b. 3
94-99	vla, vlc	stacc. og buer tilføjet i analogi med t. 1 og vla t. 86	92	cl 2	note 1: d ² emended to c ² in agreement with b. 7
98-100	tuba	stacc. og buer tilføjet i analogi med t. 5-7		tr	stacc. and slur supplied in agreement with b. 7
100	tr, trb 3	stacc. og bue tilføjet i analogi med tr t. 7		tuba	tie supplied in agreement with b. 7
103	fag 2	node 2: stacc. udeladt i analogi med ob, cl og fag 1	94-99	vla, vlc	stacc. and slurs supplied by analogy with b. 1 and vla b. 86
106	ob 2	bue node 1-3 rettet til bue node 1-2 i analogi med cl 2 (tonegentagelse)	98-100	tuba	stacc. and slurs supplied by analogy with bb. 5-7
108	vla	node 1, understemme: fane mgl. i A (tilføjet uden typografisk markering)	100	tr, trb 3	stacc. and slur supplied by analogy with tr b. 7
109	ob 1	node 2: f ¹ rettet til g ¹ i analogi med unis. vla	103	fag 2	note 2: stacc. suppressed by analogy with ob, cl and fag 1
			106	ob 2	slur notes 1-3 emended to slur notes 1-2 by analogy with cl 2 (because of repeated notes)
			108	vla	note 1, lower part: flag missing in A (supplied without typographical indication)
			109	ob 1	note 2: f ¹ emended to g ¹ by analogy with unis. vla

110	trb 2-3, tuba, org, vl II, cb	<i>ff</i> rettet til <i>fff</i> i analogi med resten af orkestret (visse af angivelserne er dog skrevet så uklart, at de kan læses som både <i>ff</i> og <i>fff</i>)	110	trb 2-3, tuba, org, vl II, cb	<i>ff</i> emended to <i>fff</i> by analogy with the rest of the orchestra (some the indications are so indistinctly written that they can be interpreted as both <i>ff</i> and <i>fff</i>)
113	org hh	akkorden er i A fejlnoteret e ¹ ges ¹ c ² e ² ; rettet i analogi med resten af orkestret og i overensst. med i B5	113	org rh	the chord is incorrectly notated in A as e ¹ g ¹ c ² e ² ; emended by analogy with the rest of the orchestra and in agreement with B5
121-122	tutti	ændret fra én 3/4-takt (uden taktangivelse) til to 3/8-takter	121-122	tutti	emended from one 3/4 bar (without time signature) to two 3/8 bars
123	cl 1	node 2: noden er, uden dynamisk angivelse, tilføjet i A med blyant sammen med <i>attacca</i> ; se note til dirigenten s. 8	123	cl 1	note 2: the note is, without dynamic indication, supplied in A in pencil together with <i>attacca</i> ; see note to the conductor p. 8
Sats IV			Movement IV		
–	–	titlens <i>trættte</i> ændret til <i>Trætte</i> i overensst. med retskrivningen i de øvrige titler	–	–	the word <i>trættte</i> [tired] in the title emended to <i>Trætte</i> in agreement with the spelling of the other titles
2	tutti	⇒ tilføjet i overensst. med B1, der har <i>p</i> < i t. 1 og <i>f</i> > i t. 2	2	tutti	⇒ supplied in agreement with B1, which has <i>p</i> < in b. 1 and <i>f</i> > in b. 2
4-5	org ped	bindebue tilføjet i overensst. med t. 93-94	4-5	org ped	tie supplied in agreement with bb. 93-94
5	timp	overflødigt (gentaget) <i>cresc.</i> udeladt (sideskift i A mellem t. 4 og 5)	5	timp	superfluous (repeated) <i>cresc.</i> suppressed (page break in A between bb. 4 and 5)
	org hh	bue forlænget i overensst. med t. 93-94 (sideskift i A mellem t. 4 og 5)		org rh	slur extended in agreement with bb. 93-94 (page break in A between bb. 4 and 5)
	vl II	node 1-2: bue tilføjet i overensst. med t. 94		vl II	notes 1-2: slur supplied in agreement with b. 94
	org vh	sidste tre noder: bue tilføjet i overensst. med t. 94		org lh	last three notes: slur supplied in agreement with b. 94
6-7	picc	bue forlænget i overensst. med t. 95-96	6-7	picc	slur extended in agreement with bb. 95-96
7	vlc, cb	<i>p</i> tilføjet redaktionelt i analogi med det øvrige orkester	7	vlc, cb	<i>p</i> supplied editorially by analogy with the rest of the orchestra
10	vlc	<i>div.</i> tilføjet i overensst. med t. 99	10	vlc	<i>div.</i> supplied in agreement with b. 99
25	ob 1, fag	<i>p</i> tilføjet i overensst. med t. 1 og i analogi med fl 1 og cl 1	25	ob 1, fag	<i>p</i> supplied in agreement with b. 1 and by analogy with fl 1 and cl 1
25-26	org	buer tilføjet i overensst. med t. 1-2	25-26	org	slurs supplied in agreement with bb. 1-2
26	fl 1, ob 1, cl 1, fag, str.	⇒ tilføjet i overensst. med t. 2, jfr. note hertil	26	fl 1, ob 1, cl 1, fag, strings	⇒ supplied in agreement with b. 2, cf. the note for that bar
	ob 1	<i>f</i> tilføjet i overensst. med t. 2 og i analogi med fl 1 og cl 1		ob 1	<i>f</i> supplied in agreement with b. 2 and by analogy with fl 1 and cl 1
26-27	cor 2	buer tilføjet i overensst. med t. 2-3	26-27	cor 2	slurs supplied in agreement with bb. 2-3
27	vlc	node 1-2: bue tilføjet i overensst. med t. 3	27	vlc	notes 1-2: slur supplied in agreement with b. 3
28	cl 2, cor cl 2	<i>p</i> tilføjet i overensst. med t. 4 node 6: bindebue uden endepunkt i t. 29 udeladt (sideskift i A mellem t. 28 og 29 – ‘afsmitning’ fra t. 4)	28	cl 2, cor cl 2	<i>p</i> supplied in agreement with b. 4 note 6: tie without an endpoint in b. 29 suppressed (there is a page break between bb. 28 and 29 in A – ‘rubbing off’ from b. 4)
	cor 2	node 1: bindebue uden endepunkt i t. 29 udeladt (sideskift i A mellem t. 28 og 29)		cor 2	note 1: tie without an endpoint in b. 29 suppressed (page break in A between bb. 28 and 29)
	org	buer tilføjet i overensst. med t. 4		org	slurs supplied in agreement with b. 4
	vl II	bue forlænget i overensst. med t. 4 og 93		vl II	slur extended in agreement with bb. 4 and 93
29	cl 2	node 2: gentaget <i>ten.</i> udeladt (i analogi med ob 1 og cl 1)		cor 2	note 1: tie without an endpoint in b. 29 suppressed (page break in A between bb. 28 and 29)
30	cor 1, 3	<i>espr.</i> flyttet fra node 2 til node 1 i analogi med vlc		org	slurs supplied in agreement with b. 4
32	fl 1	bue fra node 1 til flg. takt rettet til to buer som følge af tonegentagelse		vl II	slur extended in agreement with bb. 4 and 93
33	ob	gentaget <i>p</i> ved node 1 udeladt (bladvending i A)	29	cl 2	note 2: repeated <i>ten.</i> suppressed (by analogy with ob 1 and cl 1)
			30	cor 1, 3	<i>espr.</i> moved from note 2 to note 1 by analogy with vlc
			32	fl 1	slur from note 1 to the following bar emended to two slurs because of repeated notes
			33	ob	repeated <i>p</i> at note 1 suppressed (page break in A)

34	cor	A har et <i>p</i> ved cor 4 og et <i>p</i> ved cor 3 (over systemet), men intet ved cor 1 og 2; tolkes sådan at alle 4 cor skal spille i <i>p</i> , jfr. generelt <i>cresc.</i> til <i>f</i> i t. 35-36	34	cor	A has a <i>p</i> at cor 4 and a <i>p</i> at cor 3 (above the staff), but nothing at cor 1 and 2; interpreted in such a way that all 4 cor play in <i>p</i> , cf. general <i>cresc.</i> to <i>f</i> in bb. 35-36
36	cl 2, fag, cor, timp, vla, vlc, cb	<i>dim.</i> tilføjet i overensst. med B1 , der har $\supseteq$ på taktens anden fjerdedel	36	cl 2, fag, cor, timp, vla, vlc, cb	<i>dim.</i> supplied in agreement with B1 , which has $\supseteq$ at the second crotchet of the bar
40-41	picc	buen forlænget i overensst. med t. 95-96	40-41	picc	slur extended in agreement with bb. 95-96
41	vl II, vla	<i>div.</i> tilføjet i overensst. med t. 7 og t. 96	41	vl II, vla	<i>div.</i> supplied in agreement with b. 7 and b. 96
42	fl 2, cl 1	i A er buens endepunkt t. 43 node 1; buen forkortet pga. tonegentagelse	42	fl 2, cl 1	in A, the endpoint of the slur is b. 43 note 1; the slur is shortened because of repeated notes
49	picc, fl 1, ob 2, fag 1, vl I	$\leftarrow \supseteq$ tilføjet i overensst. med t. 47	49	picc, fl 1, ob 2, fag 1, vl I	$\leftarrow \supseteq$ supplied in agreement with b. 47
56	cl 1	én bue ændret til to buer i analogi med fl 1 som følge af tonegentagelse	56	cl 1	a single slur emended to two slurs by analogy with fl 1 because of repeated notes
	vl II-1	node 1: ♭ (orienteringsfortegn) findes i A		vl II-1	node 1: ♭ (cautionary accidental) is in A
	vla	node 1: ♭ (orienteringsfortegn) findes i A		vla	node 1: ♭ (cautionary accidental) is in A
	vlc, cb	node 1: ♯ (orienteringsfortegn) findes i A		vlc, cb	node 1: ♯ (cautionary accidental) is in A
64-65	fag 1, vl I, vla, vlc	B1 har ved t. 62 angivelsen "f dur"; RL har ikke skiftet faste fortegn, men har flere steder glemt ♯ for c	64-65	fag 1, vl I, vla, vlc	B1 has the designation "F major" at b. 62; RL did not change the fixed accidentals, but forgot ♯ before c in several places.
68	str.	manglende <i>p</i> tilføjet i analogi med t. 62	68	strings	missing <i>p</i> supplied by analogy with b. 62
78	cl 1	node 3: e ² rettet til d ² i analogi med unison vl I	78	cl 1	node 3: e ² emended to d ² by analogy with unison vl I
80-81	ob, cl	RL havde opr. noteret helnode i t. 80 med bue til t. 81 node 1 (efter bladvending i A); med tilføjelsen af de to ottendelsnoder i slutningen af t. 80 blev buernes forlængelse ind i t. 81 uaktuel (tonegentagelse); buernes afslutning i t. 81 derfor udeladt	80-81	ob, cl	RL originally notated a semibreve in b. 80 with a tie to b. 81 note 1 (after a page break in A); after he added two quavers at the end of b. 80, the extension of the ties into b. 81 was no longer relevant (because of repeated notes); the endpoints of the ties in b. 81 are therefore suppressed
82	ob 1	buens endepunkt ændret fra t. 83 node 1 til t. 82 node 4 i analogi med cl 1 og øvrige træblæsere	82	ob 1	the endpoint of the slur emended from b. 83 note 1 to b. 82 note 4 by analogy with cl 1 and the other woodwinds
83	cl 2	<i>f</i> tilføjet i analogi med fl 1 og ob 2	83	cl 2	<i>f</i> supplied by analogy with fl 1 and ob 2
	fag 1	<i>f</i> tilføjet i analogi med fag 2		fag 1	<i>f</i> supplied by analogy with fag 2
84	vla	<i>f</i> tilføjet i analogi med cb og øvrige orkester	84	vla	<i>f</i> supplied by analogy with cb and the rest of the orchestra
84-89	tutti	skitsen B1 har i t. 84 og 85 i begge takter et <i>cresc.</i> til <i>fz</i> på tredje taktslag efterfulgt af <i>dim.</i> ; dette har RL øjensynlig valgt at korrigere ved renskrivningen, hvilket efterlader uklarhed om dynamikken i t. 86-89	84-89	tutti	in bb. 84 and 85, the sketch B1 has a <i>cresc.</i> to <i>fz</i> at the third beat of both bars, followed by <i>dim.</i> ; RL has apparently chosen to correct this in the proofreading, which leaves uncertainty about the dynamics in bb. 86-89
90	strygere	dynamiske angivelser tilføjet i overensst. med t. 1	90	strings	dynamic indications supplied in agreement with b. 1
91	fl 1, ob 1, cl 1, fag, str.	$\supseteq$ tilføjet i overensst. med t. 2, jfr. note hertil	91	fl 1, ob 1, cl 1, fag, strings	$\supseteq$ supplied in agreement with b. 2, cf. the note for this bar
	fag, timp, org, cb	RL har foretaget rettelser med kuglepen (1951) i disse stemmer, som opr. var noteret som i tidligere præsentationer af temaet t. 2 og t. 26		fag, timp, org, cb	RL made corrections in ballpoint pen (1951) in these parts, which were org. notated as the earlier presentations of the theme in b. 2 and b. 26
91-92	cor 3-4	buer tilføjet i overensst. med t. 2-3	91-92	cor 3-4	slurs supplied in agreement with bb. 2-3
92	ob 1	<i>p</i> tilføjet i analogi med t. 3	92	ob 1	<i>p</i> supplied by analogy with b. 3
	cl 1	bue forlænget i overensst. med t. 3 og t. 27		cl 1	slur extended in agreement with b. 3 and b. 27
	timp	gentaget <i>p</i> udeladt		timp	repeated <i>p</i> suppressed

	vl 1	buer tilføjet i overensst. med t. 3 og t. 27	vl 1	slurs supplied in agreement with b. 3 and b. 27
	vlc	bue tilføjet i overensst. med t. 3		
93	cl 2,		vlc	slur supplied in agreement with b. 3
	cor 3-4	<i>p</i> tilføjet i overensst. med t. 4	93	cl 2,
	cl 2	node 6: <i>cresc.</i> tilføjet i overensst. med t. 4		cor 3-4
	org	buer tilføjet i overensst. med t. 4		cl 2
	vla	bue tilføjet i overensst. med t. 4 og t. 28 (bue t. 94 i analogi hermed)		org
93-94	cb	bue tilføjet i overensst. med t. 4		vla
94	picc	<i>f</i> tilføjet i overensst. med t. 5	93-94	cb
	cor 3	◀ tilføjet i overensst. med t. 5		picc
	vl I	node 1: g^2 rettet til $f\sharp^2$ i overensst. med t. 5 og i analogi med picc og org	94	cor 3
	vl I, vl II,			vl I
	vla	◀ og <i>f</i> tilføjet i vl I i overensst. med t. 5 (kiler i vl II og i vla i analogi hermed)		vl I, vl II,
95	timp	<i>mf</i> tilføjet i overensst. med t. 6		vla
	org	◃ og buer tilføjet i overensst. med t. 6		◀ and <i>f</i> supplied in vl in agreement with b. 5 (hairpins in vl II and in vla by analogy with this)
	vl I	<i>dim.</i> og ◃ tilføjet i overensst. med t. 6		
	vla	node 1 og 3: marc. tilføjet i overensst. med t. 6	95	timp
96	cl 2, vl II,			org
	vla	<i>p</i> tilføjet i overensst. med t. 7		vl I
97	fl, ob	◃ tilføjet i overensst. med t. 8		vla
	cl 1	<i>p</i> tilføjet i overensst. med t. 8	96	cl 2, vl II,
	timp.	<i>p</i> tilføjet i overensst. med t. 8		vla
	vl II, vla	ten. og <i>p</i> tilføjet i overensst. med t. 8	97	fl, ob
98	fl, ob 1	<i>cresc.</i> tilføjet i fl i overensst. med t. 9 (i ob 1 i analogi hermed)		cl 1
	vl I, vl II,			timp.
	vlc, cb	<i>mf</i> tilføjet i overensst. med t. 9		vl II, vla
99	tutti	sidste fjerdedel: marc. tilføjet i overensst. med t. 10	98	fl, ob 1
	vl I, vl II	node 3 (samklang): <i>div.</i> og marc. tilføjet i overensst. med t. 10		◃ <i>cresc.</i> supplied in fl in agreement with b. 9 (and in ob 1 by analogy with this)
	vlc 2	node 3: d rettet til e i overensst. med t. 10		vl I, vl II,
	cb	node 3: marc. tilføjet i overensst. med t. 10	99	vlc, cb
100	tutti	anden fjerdedel: marc. tilføjet i overensst. med t. 11		tutti
	tr	<i>p</i> tilføjet i overensst. med t. 11		vl I, vl II
	vl I	samklang 2: angivelse af dobbeltgreb og løs streng tilføjet i overensst. med t. 11		note 3 (harmony): <i>div.</i> and marc. supplied in agreement with b. 10
102	fl 1	node 4: d^3 rettet til e^3 i analogi med picc, ob 1 og cl 1		vlc 2
104-105	ob 2	én bue rettet til to buer som følge af tonegentagelse		note 3: d emended to e in agreement with b. 10
110	cor 1	node 1: RL synes at have skrevet d^1 og rettet dette til e^1		cb
	cor 2	node 3: RL anfører $\downarrow$ men uden afsluttende pause i takten; $\downarrow$ forlænget til $\downarrow$	100	tutti
113	cl 2	node 2: g^1 rettet til a^1 i analogi med bl.a. vl II		second crotchet: marc. supplied in agreement with b. 11
115	fag 1	node 1-2: A har tonerne <i>g - d</i> i F-nøglen; skitsen B1 indikerer at takten skal læses i tenornøglen; tonerne rettet til $d^1 - a$	102	fl 1
				note 4: d^3 emended to e^3 by analogy with picc, ob 1 and cl 1
			104-105	ob 2
				a single slur emended to two slurs because of repeated notes
			110	cor 1
				note 1: RL seemingly wrote d^1 and corrected it to e^1
				cor 2
				note 3: RL indicates $\downarrow$ but with no concluding rest in the bar; $\downarrow$ extended to $\downarrow$
Sats V			113	cl 2
7-8	tr	marc. tilføjet i analogi med cor 1 og tr t. 12-13		note 2: g^1 emended to a^1 by analogy with e.g. vl II
			115	fag 1
				notes 1-2: A has the notes <i>g - d</i> in the F clef; the sketch B1 indicates that the bar should be in the tenor clef; notes emended to $d^1 - a$

Movement V

7-8	tr	marc. supplied by analogy with cor 1 and tr bb. 12-13
-----	----	---

9	vl II	‡ rettet til ʎ i analogi med vl 1 og øvrige strygere	9	vl II	‡ emended to ʎ by analogy with vl 1 and the other strings
24	cor 1-2	<i>p</i> tilføjet i analogi med strygerne og med støtte i skitsen B2, der har et tutti- <i>p</i>	24	cor 1-2	<i>p</i> supplied by analogy with the strings and substantiated by the sketch B2, which has a tutti <i>p</i>
37-38	str	<i>p</i> tilføjet i analogi med paralleltakterne 99-100	37-38	str	<i>p</i> supplied by analogy with the parallel bars 99-100
37, 38	vl II	umotiveret <i>arco</i> i t. 37 og til sidst i t. 38 udeladt	37, 38	vl II	unmotivated <i>arco</i> in b. 37 and at the end of b. 38 suppressed
39	vla	umotiveret <i>arco</i> til sidst i takten udeladt	39	vla	unmotivated <i>arco</i> at the end of the bar suppressed
40	vlc	node 1: es rettet til ges i analogi med cb og t. 38 samt t. 102	40	vlc	note 1: e, emended to g, by analogy with cb and b. 38 and b. 102
40-41	cor 1	stemmen flyttet fra cor 3 til cor 1 i analogi med fortsættelsen t. 42 ff. (efter efter bladvending i A); <i>p</i> tilføjet i analogi med t. 38 (cor 3)	40-41	cor 1	the part moved from cor 3 to cor 1 by analogy with the continuation in bb. 42 ff. (after a page break in A); <i>p</i> supplied by analogy with b. 38 (cor 3)
47	cl 1	node 5: ‡ udeladt (g ¹ rettet til gis ¹) i analogi med unison vl I	47	cl 1	note 5: ‡ suppressed (g ¹ emended to g ^{#1}) by analogy with unison vl I
48	fl 1, cl 1	<i>mp</i> tilføjet i analogi med cl 1 t. 47 og 49	48	fl 1, cl 1	<i>mp</i> supplied by analogy with cl 1 bb. 47 and 49
49	cl 1, fag 1, cor 1	én bue rettet til to buer (i analogi med vl I) som følge af tonegentagelse	49	cl 1, fag 1, cor 1	a single slur emended to two slurs (by analogy with vl I) because of repeated notes in b. 58 it says "like the first oboe", but in b. 59, after a page break in A, the part is notated an octave below ob 1; the edition follows the source
58-59	ob 2	i t. 58 står "som første Obo", men i t. 59, efter sideskift i A, noteres stemmen en oktav under ob 1; kilden følges	58-59	ob 2	note 1: ‡ suppressed (d, emended to d) by analogy with vl II
	vla 2	node 1: ‡ udeladt (des rettet til d) i analogi med vl II	66-67	tutti	marc. supplemented in bb. 66 and 67; marc. in cl supplied by analogy with b. 74
66-67	tutti	marc. kompletteret i t. 66 og 67; marc. i cl tilføjet i analogi med t. 74	74-75	tutti	marc. supplemented by analogy with bb. 66-67
74-75	tutti	marc. kompletteret i analogi med t. 66-67	75	tuba	note 1: marc. suppressed by analogy with bb. 66, 67 and 74
75	tuba	node 1: marc. udeladt i analogi med t. 66, 67 og 74	77	ob 2	note 1: c ^{#2} emended to b ¹ by analogy with fl, cl 1 and vl in (c [#] is a 'rubbing off' from cl 1)
77	ob 2	node 1: cis ² rettet til h ¹ i analogi med fl, cl 1 og vl I (cis 'afsmitning' fra cl 1)	87	vla	the last beat is empty in A; the bar is filled in by analogy with the other strings and tr 1
87	vla	sidste fjerdedel står tom i A; takten udfyldt i analogi med øvrige strygere og tr 1	100	vl I	<i>div.</i> supplied by analogy with the parallel place b. 38 (vl II)
100	vl I	<i>div.</i> tilføjet i analogi med parallelstedet t. 38 (vl II)	101	vl II	the last quaver: the note d ² suppressed and replaced by a rest by analogy with bb. 103, 105 and the parallel place b. 39 vl I
101	vl II	sidste ottendedel: noden d ² udeladt og erstattet af pause i analogi med t. 103, 105 samt parallelstedet t. 39 vl I	105	picc vl, vla	<i>mf</i> supplied by analogy with b. 121
105	picc vl, vla	<i>mf</i> tilføjet i analogi med t. 121	105	picc vl, vla	<i>cresc.</i> adjusted and << >> supplied by analogy with b. 121
		<i>cresc.</i> justeret og << >> tilføjet i analogi med t. 121	106	fl	note 1: marc. supplied by analogy with b. 122
106	fl	node 1: marc. tilføjet i analogi med t. 122	107	ork	key signature supplied here by analogy with the choral parts (RL does not indicate # in the orchestral parts until b. 108)
107	ork	faste fortegn indsat her i analogi med kortsatsen (RL anfører først i t. 108 # i orkesterstemmerne)	108	picc, fl, ob, cl	note 5: stacc. supplied by analogy with b. 124
108	picc, fl, ob, cl trb	node 5: stacc. tilføjet i analogi med t. 124		trb	RL prescribes "2 trombones", which the editor interprets in such a way that only trb 1-2 play here; in the repetition from bb. 124 ff. all three instruments play (1 and 2 in unison)
		RL foreskriver "2 Basuner", hvilket udgiveren tolker således, at kun trb 1-2 spiller her; i gentagelsen t. 124 ff. spiller alle tre instrumenter (1 og 2 unisont)	109	fag	notes 2-3: marc. supplied by analogy with b. 125
109	fag	node 2-3: marc. tilføjet i analogi med t. 125	110	vl II	note 1: marc. suppressed by analogy with vl I and b. 126
110	vl II	node 1: marc. udeladt i analogi med vl I og t. 126			

111	picc, fl, ob, cl	node 1: stacc. tilføjet i analogi med t. 109-110 og i analogi med vl I-2	111	picc, fl, ob, cl	note 1: stacc. supplied by analogy with bb. 109-110 and by analogy with vl I-2
	fag tuba	node 1: <i>fz</i> tilføjet i analogi med t. 127 umotiveret <i>f</i> i taktens begyndelse udeladt (forekommer ikke i gentagelsen t. 127)		fag tuba	note 1: <i>fz</i> supplied by analogy with b. 127 unmotivated <i>f</i> at the beginning of the bar suppressed (it is not in the repetition b. 127)
	B	node 1: <i>f</i> rettet til <i>g</i> i analogi med unison fag 2, trb 2, etc.		B	note 1: <i>f</i> emended to <i>g</i> by analogy with unison fag 2, trb 2, etc.
113	vl II, vla, vlc, cb	node 1-2: marc. tilføjet i analogi med t. 129	113	vl II, vla, vlc, cb	notes 1-2: marc. supplied by analogy with b. 129
115	fag	node 2 læses umiddelbart som <i>c</i> (<i>cis</i>), men skal være unis. med vlc/cb	115	fag	note 2 appears at first glance to be a <i>c</i> (<i>c#</i>), but must be unis. with vlc/cb
117		cl 1 node 1: <i>d</i> ² rettet til <i>e</i> ² i analogi med unison vl I-2	117		cl 1 note 1: <i>d</i> ² emended to <i>e</i> ² by analogy with unison vl I-2
119	fl	<i>f</i> tilføjet i analogi med t. 103	119	fl	<i>f</i> supplied by analogy with b. 103
122	vla	node 1: stacc. udeladt i analogi med t. 120 og tilsvarende steder t. 102, 104 og 106	122	vla	note 1: stacc. suppressed by analogy with b. 120 and the similar places bb. 102, 104 and 106
	vlc, cb	<i>f</i> tilføjet i analogi med t. 106		vlc, cb	<i>f</i> supplied by analogy with b. 106
122-123	træbl., cor	i t. 123 anfører RL <i>cresc.</i> svarende til i paralleltakten t. 107; i t. 122 anføres imidlertid også <i>cresc.</i> mellem systemerne fl 2/ob 1, cl 2/fag 1 og fag 2/cor 1-2; udgiveren tolker det således, at RL ønsker et generelt <i>cresc.</i> allerede fra t. 122 og har kompletteret passagen i overensst. hermed	122-123	woodw., cor	in b. 123, RL indicates <i>cresc.</i> , corresponding to the parallel bar b. 107; however, in b. 122, <i>cresc.</i> is also indicated between the staves of fl 2/ob 1, cl 2/fag 1 and fag 2/cor 1-2; the editor interprets it in such a way that RL wants a general <i>cresc.</i> already from b. 122 and consequently, the editor has supplemented the passage in agreement with this
124	A, T, B	node 1: marc. tilføjet i analogi med t. 108	124	A, T, B	note 1: marc. supplied by analogy with b. 108
125-128	coro	artikulation tilføjet i analogi med t. 109-112	125-128	coro	articulation supplied by analogy with bb. 109-112
127	picc, fl, ob, cl	node 1: stacc. tilføjet i analogi med t. 125-126 og i analogi med vl I-2	127	picc, fl, ob, cl	note 1: stacc. supplied by analogy with bb. 125-126 and by analogy with vl I-2
	cl	node 2: RL anfører i A kun ét marc. midt imellem de to cl-systemer		cl	note 2: RL indicates only one marc., in between the two cl staves
129	coro	node 2: marc. tilføjet i analogi med t. 113	129	coro	note 2: marc. supplied by analogy with b. 113
Sats VI			Movement VI		
13	cor	takten er i A forsynet med heltaktspause; der er bladvending i A mellem t. 12 og 13, og i t. 12 er hornstemmerne forsynet med bindebuer; udgiveren tolker det som en bladvendingsfejl at hornstemmerne ophører i t. 12 og har forlænget tonerne ind i t. 13 i analogi med ob 1 og cl 1	13	cor	there is a semibreve rest in this bar in A; there is also a page break in A between bb. 12 and 13, and in b. 12, the horn parts are provided with ties; the editor interprets it as an error caused by the page break that the horn parts end in b. 12 and has extended the notes into b. 13 by analogy with ob 1 and cl 1
14	tutti	2/8 rettet til 4/8 i overensst. med den faktiske notation og B4	14	tutti	2/8 emended to 4/8 in agreement with the actual notation and B4
22	vlc	stacc. tilføjet i analogi med t. 54	22	vlc	stacc. supplied by analogy with b. 54
24	vla	node 2: marc tilføjet i analogi med t. 56	24	vla	note 2: marc supplied by analogy with b. 56
26	cb	node 1: marc. tilføjet i analogi med t. 58	26	cb	note 1: marc. supplied by analogy with b. 58
28	str.	node 1: små stacc.-lignende prikker i A ved vl I, vl II og vlc tolkes som utilsigtede blækklatter (RL har åbenlyst haft problemer med pennen i denne takt)	28	strings	note 1: small stacc.-like dots in A at vl I, vl II and vlc are interpreted as unintentional ink blots (RL obviously had problems with his pen when he wrote this bar)
34-35	cor 1	gentaget <i>♮</i> for <i>h</i> og manglende bue (men ikke gentaget <i>tr</i>) i A kunne tyde på, at RL har forestillet sig en ny ansats i t. 35	34-35	cor 1	repeated <i>♮</i> before <i>b</i> and missing slur (but not repeated <i>tr</i>) in A suggests that RL intended a new attack in b. 35

41	tr 1-2	RLs <i>stoppet</i> ændret til <i>con sord</i> (det er ikke muligt at "stoppe" trompeter som tilfældet er med horn; i praksis opnås effekten med anvendelse afsordin)	41	tr 1-2	RLs <i>stopped</i> emended to <i>con sord</i> (it is not possible to "stop" trumpets as is the case with horns; in practice, the effect is achieved using mutes)
	ob 1, vl I	node 3: marc. tilføjet i analogi med t. 9		ob 1, vl I	note 3: marc. supplied by analogy with b. 9
42	ob 2, vl I	node 3: marc. tilføjet i analogi med t. 10	42	ob 2, vl I	note 3: marc. supplied by analogy with b. 10
44	ob 1, vl I	node 5: marc. tilføjet i analogi med t. 12			
47	str.	node 1 og 3: marc. tilføjet i analogi med t. 15	44	ob 1, vl I	note 5: marc. supplied by analogy with b. 12
48	vl I	node 6: stacc. tilføjet i analogi med t. 16	47	strings	notes 1 and 3: marc. supplied by analogy with b. 15
51	str.	<i>scherzoso!</i> tilføjet i analogi med t. 19	48	vl I	note 6: stacc. supplied by analogy with b. 16
53	vl I	sidste node: stacc. tilføjet i analogi med t. 21	51	strings	<i>scherzoso!</i> supplied by analogy with b. 19
55	cb	<i>p</i> tilføjet i analogi med t. 23	53	vl I	last note: stacc. supplied by analogy with b. 21
56	vl I, vl II	<i>cresc.</i> justeret fra taktens slutning til taktens begyndelse i analogi med t. 23	55	cb	<i>p</i> supplied by analogy with b. 23
64	cor 3	RL anfører, med uklar hensigt, <i>Solo</i> ved stemmen, måske blot en angivelse af at det kun er cor 3, der spiller i takten (der er ingen pause i cor 4)	56	vl I, vl II	<i>cresc.</i> adjusted from the end of the bar to the beginning of the bar by analogy with b. 23
Sats VII			64	cor 3	RL wrote <i>Solo</i> at this part for reasons that are not clear, perhaps just as an indication that only cor 3 is playing in this bar (there is no rest in cor 4)
1	–	<i>Mindre hurtigt</i> omskrevet til <i>Meno mosso</i> ; <i>Viva species</i> rettet til den korrekte form <i>Vivat species</i> ("leve skønhed"), der også et par steder findes i skitsen C	Movement VII		
4-26	coro	RLs tekstlægning er ortografisk inkonsekvent og er normaliseret af udgiveren, således at <i>Vivat</i> konsekvent skrives med stort og <i>species</i> efterfølges af udråbstegn	1	–	<i>Not as fast</i> emended to <i>Meno mosso</i> ; <i>Viva species</i> emended to the correct form <i>Vivat species</i> ("Long live beauty!"), which can also be found in a couple of places in sketch C
	vlc	<i>p</i> udeladt (overflødiggjort af redaktionelt <i>p</i> tilføjet i t. 1)	4-26	coro	RLs text layout is orthographically inconsistent and is normalized by the editor, so that <i>Vivat</i> is consistently written with a capital V and <i>species</i> is followed by an exclamation mark
5	fag	umotiveret <i>p</i> i fag 2 i A udeladt (stemmen er i kilden noteret på separat system)		vlc	<i>p</i> suppressed (made redundant by an editorial <i>p</i> supplied in b. 1)
13	tuba	<i>legato</i> flyttet fra t. 14 til frasens begyndelse	5	fag	unmotivated <i>p</i> in fag 2 in A suppressed (the part is notated on a separate staff in the source)
16	B2	helnode rettet til to halvnode i analogi med B1 (to stavelser i teksten); uden typografisk markering i udgaven	13	tuba	<i>legato</i> moved from b. 14 to the beginning of the phrase
24	ob 2	node 1: b ¹ (akkordfremmed tone) rettet til a ¹	16	B2	semibreve emended to two minims by analogy with B1 (two syllables in the text); without typographical indication in the edition
<i>Bendt Viinholt Nielsen 2005, rev. 2022</i>			24	ob 2	note 1: b ¹ (nonharmonic tone) emended to a ¹

Bendt Viinholt Nielsen 2005, rev. 2022

WH32445

ISBN 978-87-598-3489-3

9 788759 834893